

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový
potencionál vybraného segmentu pomáhajících
profesí**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **REHABILITACE**

Autor: Andrea Volárová

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potencial vybraného segmentu pomáhajících profesí*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5. 2019

.....

Andrea Volárová

Poděkování

Ráda bych touto krátkou cestou poděkovala především svému vedoucímu práce, panu doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za jeho ochotu, pomoc a cenné připomínky. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a partnerovi za podporu během celého studia. V neposlední řadě děkuji všem respondentům, kteří mi byli nápomocni při získávání cenných informací ke zpracování mé výzkumné práce.

Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potenciál vybraného segmentu pomáhajících profesí

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na téma pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potenciál vybraného segmentu pomáhajících profesí. Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti a dále zdali poskytovaná pomoc odpovídá potřebám nezletilých, kteří se stali obětí trestného činu.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a výzkumnou. Teoretická část se zaměřuje na vymezení práv nezletilých obětí v České republice, dále na popis trestných činů, které jsou páčány na nezletilých obětech. Velký důraz je kladen na problematiku syndromu CAN, jenž se poměrně často vyskytuje, a v poslední části je uveden výpis pomáhajících organizací, které se zabývají problematikou nezletilých obětí trestné činnosti.

Výzkumná část byla zpracována na základě kvalitativní výzkumné strategie. Byla použita monografická metoda a obsahová analýza pro získávání dat. Dále byla použita technika strukturovaných rozhovorů, které sestávají z 11 otevřených otázek.

Z výsledků kvalitativního výzkumu vyplynulo, že dotazovaní respondenti z pomáhajících organizací se přiklání k tvrzení, které udává poskytovanou pomoc pro nezletilé oběti, na kterých byl páčán trestný čin, jako dostačující k jejich potřebám. Respondenti vymezili svá tvrzení na základě zkušeností při práci s nezletilými oběťmi. V práci jsou zmíněni respondenti, kteří by pomoc obětem zlepšovali a jsou zde uvedeni i respondenti, kteří s tvrzením nesouhlasí, naopak jsou přesvědčeni, že potřebám nezletilých je absolutně nevyhovováno.

Výsledky výzkumu budou sloužit jako informační zdroj pro pracovníky v organizacích pomáhajících nezletilým obětem trestné činnosti.

Klíčová slova

Nezletilý; oběť; trestná činnost; pomoc; společnost

Assistance to victims of crime as a potential interest of a selected segment of helping professions

Abstract

The bachelor's thesis deals with the topic of assistance to victims of crime as a potential interest of a selected segment of helping professions. The main objective of the bachelor's thesis was to find out how society provides assistance to minor victims and if assistance provided meets the needs of the minors who have been victims of a crime.

The bachelor's thesis is divided into two parts; a theoretical part and a research. The theoretical part focuses on defining the rights of minor victims in the Czech Republic; then it describes crimes committed against minors. Great emphasis is put on the issues of relatively frequent CAN syndrome; and the final section provides a list of helping organisations that deal with the issues of minor victims of crime.

The research part is based on a qualitative research strategy. Monographic method and content analysis were employed to obtain data. Then there was employed structured interview technique that used a set of 11 open questions.

The results of the qualitative research showed that respondents from the helping organisations tend to agree with the statement that the assistance provided to minor victims of a crime is sufficient to their needs. The needs of minor victims were identified by the respondents following their experience gained through work with minor victims. The thesis mentions respondents that would improve assistance provided to the victims and also respondents that do not agree with the statement; such respondents believe that the needs of victims are not met at all.

The research results will serve as an information source for professionals in organisations providing assistance to minor victims of crime.

Key words

Minor; victim; criminal activity, assistance; societ

Obsah

Úvod.....	9
1 Současný stav.....	10
1.1 Pojem dítě - nezletilý a jeho práva.....	10
1.1.1 Ústava	10
1.1.2 Listina základních práv a svobod.....	10
1.1.3 Úmluva o právech dítěte	11
1.1.4 Občanský zákoník část II – rodinné právo.....	12
1.1.5 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.....	12
1.1.6 Zákon o obětech trestných činů	13
1.2 Trestná činnost	14
1.2.1 Definice trestného činu	14
1.2.2 Pohlavní zneužití (§ 187).....	14
1.2.3 Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193).....	15
1.2.4 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195).....	15
1.2.5 Zanedbání povinné výživy (§ 196)	15
1.2.6 Týrání svěřené osoby (§ 198)	15
1.2.7 Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	16
1.2.8 Ohrožování výchovy dítěte (§ 201)	16
1.2.9 Svádění k pohlavnímu styku (§ 202)	16
1.3 Syndrom CAN.....	16
1.3.1 Vymezení pojmu.....	16
1.3.2 Psychické týrání.....	18
1.3.3 Psychické týrání aktivní.....	18
1.3.4 Psychické týrání pasivní	18
1.3.5 Fyzické týrání	19

1.3.6	Fyzické týrání aktivní	19
1.3.7	Fyzické týrání pasivní	20
1.4	Sexuální zneužívání	21
1.4.1	Bezdotykové zneužívání	22
1.4.2	Dotykové zneužívání	22
1.4.3	Komerční sexuální zneužívání.....	22
1.5	Zanedbávání	24
1.6	Zvláštní formy CAN	24
1.6.1	Systémové týrání.....	24
1.6.2	Organizované zneužívání dětí.....	25
1.6.3	Rituální zneužívání	25
1.6.4	Münchhausenův syndrom (by proxy).....	25
1.7	Pomáhající profese	26
1.7.1	Orgán sociálně-právní ochrany dětí.....	26
1.7.2	Linka bezpečí	27
1.7.3	Dětské krizové centrum	27
1.7.4	Fond ohrožených dětí.....	28
2	Cíle práce a výzkumné otázky	30
2.1	Cíle práce	30
2.2	Výzkumná otázka.....	30
2.3	Operacionalizace pojmů.....	30
3	Metodika	32
3.1	Metody sběru dat.....	32
3.2	Techniky sběru dat	32
3.3	Výzkumný soubor	33
3.4	Etika výzkumu	34
3.5	Analýza dat.....	34

4	Výsledky výzkumu	35
4.1	Sociodemografické údaje	35
4.2	Kategorizace získaných dat.....	36
4.3	Shrnutí výsledků výzkumu.....	41
5	Diskuze	43
6	Závěr	47
7	Seznam zdrojů.....	49
8	Seznam příloh	53
9	Seznam zkratk.....	59

Úvod

Bakalářská práce je zaměřena na téma „Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potenciál vybraného segmentu pomáhajících profesí.“ Práce se zaměřuje na nezletilé oběti trestného činu. Cílem práce je zjistit od pracovníků zaměstnaných v pomáhajících organizacích, kteří přichází do blízkého kontaktu s nezletilou obětí při spolupráci s rodinou ve snaze oběti pomoci, jakou pomoc poskytuje společnost nezletilým obětem a zdali je pomoc, která je poskytována nezletilým obětem, dostačující jejich potřebám.

Práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a výzkumnou. V teoretické části bakalářské práce jsou popsána čtyři témata. V prvním tématu je kladen důraz na práva nezletilých v České republice, tato práva jsou zde objasněna a dále je zde rozpracován důležitý pojem, a to nezletilý – dítě. Ve druhém tématu je věnována pozornost trestným činům, které jsou páchany na dětech. Třetí téma je popis často se vyskytující problematiky Syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Poslední čtvrté téma se zaměřuje na pomáhající profese, jsou zde zmíněny organizace, které pracují s nezletilými oběťmi, na nichž byla spáchána trestná činnost, a snaží se jim poskytnout pomoc. Výzkumná část, jak již bylo zmíněno výše, se zabývá rozhovory s pracovníky zainteresovaných subjektů, jejich účelem je zjistit, jaká pomoc a v jaké míře je poskytována nezletilým obětem trestné činnosti.

Bakalářskou práci na toto téma jsem zvolila proto, že mě tato problematika velmi zajímala již od počátku mého studia. Mít práci s tímto zaměřením bylo pro mne velkým přínosem, kdy jsem se mohla dostat k zajímavým informacím přímo z praxe od specializovaných pracovníků.

Problematika trestné činnosti páchané na nezletilých obětech je jev, který můžeme v dnešní době považovat ve společnosti za velmi často se objevující. Trestná činnost se vyskytuje v mnoha formách, nejčastěji právě ve formě násilí. Pro některé lidi je toto téma nediskutovatelné a nepřipustné, proto bych byla ráda, kdyby má bakalářská práce přinesla do života čtenářů alespoň malé objasnění a uvědomění si, že nemusí pomáhat pouze pracovníci v pomáhajících organizacích, ale i společnost obecně.

1 Současný stav

1.1 Pojem dítě - nezletilý a jeho práva

Dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) v § 126 je za dítě považován každý jedinec, který je mladší osmnácti let věku, pokud trestní zákon nestanoví jinak. Stejně je tomu i v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb., kde se v § 30 stanovuje zletilost jedince taktéž od dovršení osmnáctého roku věku. S tímto se shoduje i mezinárodní Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., která ve článku 1 popisuje dítě jako lidskou bytost mladší osmnácti let. V jiných zdrojích můžeme najít definici dítěte či nezletilého jako jedince, který se nachází v životní fázi od narození po dobu adolescenta, kdy doba adolescenta je vymezena dospělostí, která začíná od osmnáctého roku věku. A především adolescentní věk doprovází fyzická a psychická vyspělost jedince (Průcha et al., 2001).

1.1.1 Ústava

Ústava České republiky je základním zákonem, kterým se Česká republika řídí. Ve Sbírce zákonů ji najdeme publikovanou pod předpisovým číslem 1/1993 Sb. Ústava je tvořena Preambulí a dále 8 hlavami, kterými jsou v tomto pořadí: základní ustanovení, moc zákonodárná, moc výkonná, moc soudní, Nejvyšší kontrolní úřad, Česká národní banka, územní samospráva a přechodná závěrečná ustanovení. Ústava České republiky je všeobecná a nezmiňuje se konkrétně o právech dětí tak, jako se zmiňují jiné právní dokumenty k tomu určené. V základním ustanovení se můžeme ve 2. článku dočíst, že občané mohou činit vše, co zákon nezakazuje a zároveň nesmí být nikdo nucen do ničeho, co není zákonem uloženo. Ve článku 3 se Ústava České republiky zmiňuje o Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky a již více konkretizuje právě zmíněná práva a svobody (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.).

1.1.2 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je právní akt, který je v České republice postaven na stejnou úroveň, jako je Ústava České republiky a dále ústavní zákony. Listina základních práv a svobod pojednává o právech, která se vztahují ke každému jedinci jakéhokoliv věku, jenž pobývá na území České republiky. V hlavě druhé Listiny základních práv a svobod můžeme v článku 10 nalézt pojednání o lidské důstojnosti a

svobodě. Mluví se zde o právu každého jedince na život, o který ho nesmí jiná osoba připravit, dále o s tím spojené trestné činnosti, za níž následují sankce, a především o právu na soudní a jinou právní ochranu, o které se dočteme v hlavě páté od článku 36 do článku 40. V hlavě čtvrté pod článkem 32 můžeme najít informace týkající se přímo rodiny, dětí a mladistvých, kde jim je zaručena ochrana a práva na pomoc od státu, pokud se rodiče o své děti starají, nebo práva dětí na rodičovskou výchovu. Listina základních práv a svobod obsahuje práva politická, práva národnostních a etnických menšin, dále se zabývá i právem hospodářským, sociálním či kulturním (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.).

1.1.3 Úmluva o právech dítěte

Ochranu práv dětí můžeme nalézt i v mezinárodní Úmluvě o právech dítěte č. 104/1991 Sb., ke které přistoupila Československá federativní republika spolu s dalšími téměř 200 státy, a jež byla přijata 20. listopadu 1989 Valným shromážděním OSN v New Yorku. Úmluva o právech dítěte je základním celosvětovým dokumentem zabývajícím se ochranou práv dětí a zároveň prvním dokumentem, který se věnuje pouze dětem (Hustzi et al., 2008). Úmluva je složena ze základní Preambule, články 1 - 41 zahrnují práva dětí, do kterých se řadí právo občanské, politické, hospodářské, sociální a kulturní, článek 42 – 45 se týká Výboru pro práva dítěte a poslední články 46 – 54 konkretizují podmínky, při kterých dochází k platnosti Úmluvy. Hned na úvod se v článku 1 dovidáme specifičtěji o ujasnění, kým je v Úmluvě dítě a dítětem se tu rozumí každá osoba, která je mladší osmnácti let věku, pokud nedojde k dosažení zletilosti dítěte díky právnímu řádu dříve. Ve článku 2 se všechny státy zavázané touto úmluvou shodují na respektování a zabezpečení práv pro děti bez ohledu na jejich rasu, barvu pleti, pohlaví, náboženství, duševní nezpůsobilost a jiné rozdílnosti. Státy zabezpečují ochranu dítěte, aby nebylo diskriminované nebo trestané. Ve článku 3 se státy zavazují k plnění zajištění ochrany dítěte a zajištění potřebné péče, jež mu nebude umožněna v jeho primární rodině nebo od právních zástupců, kteří jsou za dítě zodpovědní. Stát se bude chovat tak, aby dítě v jeho vlastním zájmu co nejlépe zabezpečil. V článku 6 se úmluva zaměřuje na přirozené právo každého dítěte na život a na rozvoj v životě. Článek 12, 13 a 14 se zabývá právem dítěte na vlastní názor a svobodný projev a svobodné myšlení. Tímto způsobem by se dala vypisovat práva dětí až po článek 42. Pro svou práci zdůrazňuji ještě článek 19, který se zaměřuje na nepřípustnost jakékoliv tělesného nebo duševního násilí, urážení nebo zneužívání dětí, kdy se stát zavázal k ochraně dítěte za

pomoci potřebných opatření, jimiž jsou opatření výchovná, zákonodárná, správní či sociální. Tato opatření zajišťují postupy k vytvoření sociálních programů nezbytných pro poskytnutí podpory dítěti, které jim je svěřeno do péče. K tomu jsou ještě přidružené články 34 a 35, ve kterých je pojednáváno o ochraně dětí před sexuálním zneužíváním a před obchodováním s dětmi, tyto dva aspekty úzce souvisí s psychickým a tělesným týráním či špatným zacházením s dítětem v již zmiňovaném článku 19 (Sdělení č. 104/1991 Sb.).

1.1.4 Občanský zákoník část II – rodinné právo

Rodinné právo klade důraz v oddíle 3, který se týká právě rodičů a dětí. V obecných ustanoveních jsou zde ukládána práva a povinnosti jak ze strany rodičů k dětem, tak i naopak. Hlavní povinností rodičů je jejich rodičovská odpovědnost. Jestliže ji rodiče nemohou z nějakého důvodu vykonávat, může soud rozhodnout o pozastavení rodičovské odpovědnosti, když ji rodiče nevykonávají, může soud rozhodnout o jejím zbavení. V oddílu 4 se pojednává o zvláštních opatřeních při výchově dítěte. Pokud nebude o dítě řádně pečováno, jeho vývoj bude ohrožen nebo narušen, může soud upravit poměry dítěte, na to poukazuje § 924. V § 925 vstupuje do jednání s dítětem a o dítěti orgán sociálně-právní ochrany dětí, pokud je potřeba za nevhodné chování napomenout jak dítě, tak rodiče, který neplní řádnou péči o dítě. Může být stanoven soudní dohled nad dítětem, jenž je možno provádět ve spolupráci se školou nebo jinými institucemi. Orgán sociálně-právní ochrany dětí zde může dítěti či rodičům udělit omezení či zákaz některých škodlivých činností, které mají špatný dopad na výchovu. Hlava III pojednává a osvojení, pěstounství, poručnictví a opatrovnictví dítěte či o ústavní výchově. Všechna tato rozhodnutí o svěřením dítěte do péče jiné osoby nebo instituce uděluje soud. K svěřením dítěte do péče jiné osoby dochází buď z důvodu úmrtí rodičů, nebo v případě, že o to rodiče požádají, a dále pak kvůli špatnému vedení dětského života, kdy rodiče neplní své rodičovské povinnosti, nechrání své dítě a nebo se naopak dopustí na dítěti trestného činu (zákon č. 89/2012 Sb.).

1.1.5 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Jak již z názvu vyplývá, zabývá se zákon sociálně-právní ochranou dětí. Sociálně-právní ochranu dětí vymezuje první část a její úvodní ustanovení v § 1. Sociálně-právní ochrana dětí zastává práva dítěte na jejich příznivý vývoj v rodině, chrání oprávněné dětské zájmy a působí k usměrnění a obnovení narušených funkcí rodiny, které mohou

život dítěte a jeho vývoj ovlivnit. V § 2 je uvedena definice dítěte, kdy je za dítě považována nezletilá osoba do dovršení věku osmnácti let. Ve druhé části zákona v § 6 jsou vymezeny děti, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje. Spadají sem děti, kterým zemřeli rodiče, děti, jejichž rodiče nevykonávají své povinnosti, které plynou z jejich rodičovské zodpovědnosti, nebo děti, na kterých byl spáchán trestný čin. Dále se zaměřuje i na děti, které mají výrazné poruchy chování nebo způsobují různé přestupky (Krausová, Novotná, 2006). V pokračování zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve druhé části § 8 jsou vymezena práva dětí. Spadá sem právo dítěte požádat orgán sociálně-právní ochrany a státní orgány o pomoc při ochraně svého života. Dítě má právo o jakoukoliv pomoc zažádat, aniž by o tom věděli jeho rodiče nebo jiné osoby, které jsou odpovědné za výchovu dítěte. Dítě má právo svobodně vyjadřovat své názory při všech záležitostech, které se ho dotýkají. Má právo své názory vyjadřovat bez přítomnosti rodičů a jiných osob nesoucích za dítě odpovědnost (zákon č. 359/1999 Sb.).

1.1.6 Zákon o obětech trestných činů

V části první pojednává zákon o právech obětí trestných činů a o podpoře subjektů pomáhajících obětem trestné činnosti. V § 2 zákon vymezuje důležité pojmy, se kterými se po celou dobu v jeho textu setkáváme. Hlavním pojmem je zdě oběť, kdy se dle tohoto zákona obětí stává každá fyzická osoba, které jakýmkoli způsobem bylo nebo mělo být ublíženo na zdraví, nebo jí byla způsobena majetková či nemajetková újma. Zákon označuje obzvláště zranitelnou osobou právě dítě, dále pak osoby postižené, oběti obchodování s lidmi nebo oběti trestného činu v sexuální oblasti a oběti činů proti lidské důstojnosti. Hlava II se dělí na díly, kdy v dílu 1, v § 4 – 6, jsou vymezena práva obětí na poskytnutí odborné pomoci, která je poskytována bezplatně. V dílu 2 v § 7 – 13 pojednává zákon o přístupu k informacím, na které má oběť zákonem stanovené právo. Informace se týkají věci trestného činu, jehož se osoba stala obětí. Patří sem informace od Policie České republiky, zdravotnického zařízení, informace od orgánů veřejné moci, vězeňské služby a jiných. Díl 3 pojednává o právech obětí na ochranu před hrozícím nebezpečím. K zajištění bezpečí oběti mají povinnost celníci, vězeňská služba, vojenští policisté, Policie České republiky. Díl 4 a 5 se zaměřuje na ochranu soukromí a ochranu před druhotnou újmou. Při ochraně soukromí je zakázáno zveřejňovat jakékoli informace o oběti, které by umožňovaly zjištění její totožnosti. V druhotné újmě dochází při porušení práva oběti, aby se nestřetla s pachatelem trestného činu, který byl

na oběti spáchán. Poslední díl 6 se zabývá právem oběti na peněžitou pomoc. Hlava III se zabývá podporou subjektů poskytujících pomoc obětem trestných činů, jestliže podpora přichází ze strany státu. Ministerstvo podporuje činnost těchto subjektů s využitím dotací ze státního rozpočtu, kdy dotaci získávají jen akreditované subjekty podle tohoto zákona. Akreditace subjektů je uvedena v Hlavě III od § 41 – 45. Hlava IV obsahuje závěrečná ustanovení, kterými končí první část zákona (zákon č. 45/2013 Sb.).

1.2 Trestná činnost

V této kapitole se zaměřuji na definici trestného činu a dále na výčet nejdůležitějších trestných činů ze zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, které jsou páčány na dětské populaci.

1.2.1 Definice trestného činu

Trestným činem je pouze takový čin nebo jednání, které je uvedené v trestním zákoně a je zákonem zakázané (Vantuch, 2011). V trestním zákoně se můžeme v § 13 dočíst, že trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a jenž vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Dále v hlavě VIII v § 111 se pojem trestného činu upřesňuje ve znění, že trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc k trestnému činu (zákon č. 40/2009 Sb.).

1.2.2 Pohlavní zneužití (§ 187)

Trestného činu pohlavního zneužití se dopustí ten, kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije (zákon č. 40/2009 Sb.). Objektem trestného činu pohlavního zneužití je poškození mravního vývoje dítěte, nedělá se zde rozdíl mezi pohlavím zneužité osoby. Pohlavní zneužití je shodné se znásilněním, kdy je pro tyto dva trestné činy rozdílná intenzita použitých prostředků. Zařazuje se sem vykonání přímé soulože a jiné pohlavní zneužití, za které se lze předpokládat akt přidružený k pohlavnímu jednání (Novotný et al., 2004).

1.2.3 Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193)

Pachatelem trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie se stává každý jedinec, který přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle (zákon č. 40/2009 Sb.).

1.2.4 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195)

Tohoto trestného činu se dopouští každý jedinec, který opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví (zákon č. 40/2009 Sb.). Předmětem trestného činu jsou děti, které si samy nezvládnou opatřit pomoc, nejčastěji jsou jimi děti předškolního věku, ale týká se to i dětí starších, které se samy nedokážou dostat z nebezpečných situací. Nemusí se jednat pouze o opuštění dítěte z domácnosti, spadá sem i opuštění dítěte v dětském kočárku po delší dobu, kdy se dítěti může stát jakýkoliv úraz a hrozí mu bez pečující osoby nebezpečí (Novotný et al., 2004)

1.2.5 Zanedbání povinné výživy (§ 196)

Trestného činu zanedbání povinné výživy se dopustí každý jedinec, který neplní byť i z nedbalosti svou vyživovací a zaopatřovací zákonem stanovenou povinnost po dobu delší čtyř měsíců. Dále jedinec, který se této zákonem určené povinnosti vyživovat a zaopatřovat záměrně vyhýbá taktéž po dobu delší než čtyři měsíce (zákon č. 40/2009 Sb.). Obsahem povinné výživy nemusí být jen plnění finančních požadavků, naopak k porušení povinné výživy dochází i v případě zanedbávání potřeb, jako je ošacení, bydlení nebo vlastní výživa (Novotný et al., 2004).

1.2.6 Týrání svěřené osoby (§ 198)

Trestný čin týrání svěřené osoby se týká jedinců, kteří týrají osobu svěřenou do své péče nebo osobu svěřenou jim do výchovy (zákon č. 40/2009 Sb.). Týrání je dle Novotného et al. (2004) uváděno jako zlé nakládání se svěřenou osobou, toto jednání má hrubý charakter a splňuje dobu určitého trvání.

1.2.7 Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)

Vedle trestného činu týrání svěřené osoby je zde další trestný čin, který se taktéž týká týrání, rozdílem je způsobení trestného činu na osobu blízkou nebo jinou, která žije s pachatelem trestného činu ve společném obydlí (zákon č. 40/2009 Sb.).

1.2.8 Ohrožování výchovy dítěte (§ 201)

Tohoto trestného činu se dopouští jedinci úmyslně či z nedbalosti. Svým chováním jako je svádění či umožnění vést nemravný život, umožní dítěti zajišťovat pro sebe či pro jiné osoby prostředky pomocí trestné činnosti, dojde k porušení povinnosti pečovat nebo zajišťovat věci vyplývající z rodičovské zodpovědnosti. Dále je pachatelem tohoto trestného činu jedinec, který umožní dítěti i z nedbalosti hrát hry na výherním hracím přístroji, který poskytuje finanční výhry, nebo výsledky hry jsou ovlivňovány technickým zařízením v přístroji. Jedinec tímto chováním ohrozí rozumový, citový či mravní vývoj dítěte (zákon č. 40/2009 Sb.). Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoli, kdo umožňuje dítěti propadnout alkoholu a drogám, prostituci a páčání úmyslných trestných činů. Dalším ohrožováním výchovy dítěte je umožňování záškoláctví, kdy je v tomto případě pachatelem osoba, která má povinnost o dítě pečovat (Novotný et al., 2004).

1.2.9 Svádění k pohlavnímu styku (§ 202)

Pachatelem trestného činu svádění k pohlavnímu styku s dítětem je každý, kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplaty, výhodu nebo prospěch (zákon č. 40/2009 Sb.).

1.3 Syndrom CAN

V této kapitole se budu důkladně věnovat syndromu CAN, který je nejčastěji páchaným činem nesprávného chování k nezletilým osobám.

1.3.1 Vymezení pojmu

Syndrom CAN – (z anglosaské literatury) tato zkratka je utvořena z anglických slov Child Abuse and Neglect. Do českého jazyka je tento termín přeložen jako syndrom týraného, zneužívaného a zanedbaného dítěte. Zkratka pro český jazyk by zněla

syndrom TZZ, avšak pro celosvětovou rozšířenost anglické terminologie nebylo toto znění aplikováno. Syndrom je tvořen nepříznivými příznaky, které jsou ve společnosti a nejčastěji v rodině páčány na dětech. Tyto negativní příznaky jsou na dětech páčány především úmyslně, kdy je dětem ubližováno mnohými způsoby od blízkých po rodiče (Dunovský, Dytrich, Matějček, 1995).

V případě syndromu CAN jde o selhání rodičů, vychovatelů či jiných osob, které mohou s dětmi přijít do bližšího a častějšího vztahu. Toto chování můžeme označit za sociální deviaci, kdy při týrání a jiných škodících, úmyslných úkonech dochází k odchylce standardního chování jedinců, které nám předepisují stanovené normy. Sociální deviace je široký pojem, který se může vztahovat na mnoho činů, syndrom CAN můžeme zařadit do užší podskupiny v oblasti sociálních deviací a to do protiprávního jednání (Urbanová, 2006). S tím se ztotožňuje i Buriánek (2008), dle kterého, chování, jež týrající rodiče vykazují, spadá do sociálně patologických jevů. Dochází k překročení určitého tolerančního limitu a nastává ohrožení společnosti. Tyto sociálně patologické jevy jsou definovány v právním řádu a za jejich porušení či překročení dochází k trestnímu postihu. Spadají sem veškeré uznávané formy kriminality, násilné trestné činnosti nebo různé morální a sexuální přestupky. Častou příčinou vzniku těchto sociálně patologických jevů bývají poruchy osobnosti protiprávně jednajících lidí a také zvýšené agresivní chování jedinců, kdy hlavním důvodem těchto projevů bývá nespokojenost a úzkost, ale často i pocity bezcennosti a méněcennosti. Lidé, kteří mají větší sklony k agresivnějšímu jednání, nad ním nemají kontrolu nebo ji postupně ztrácejí (Rörh, 2012). Dle Ševčíka a Špatenkové (2011) jsou násilnické osoby výbušné a impulzivní, nemají kontrolu nad svým jednáním, trpí psychosomatickými potížemi, stresem a tyto dysfunkce se snaží svým chováním zamaskovat. Takové jednání může poukazovat na neukojitelné potřeby ega a narcismu. Násilně jednající osoby nemají žádné špatné pocity z toho, co dělají, ani si nepřipouští, že by nějaké násilí probíhalo. Jakékoliv pocity viny zde absentují. Nejčastěji uváděné děti, na kterých je páčáno násilí, jsou děti z rozvedených a dysfunkčních rodin. Jeden z rodičů má nového partnera, který se většinou dopouští násilí. Dále pak děti rodičů, kteří prošli domácím násilím, jsou poživateli návykových drog, nebo jsou psychotičtí (Velemínský, Volfová, 2007).

1.3.2 Psychické týrání

Forma psychického týrání se dle Dunovského (1995) dělí na aktivní a pasivní formu. Aktivní formou se stávají úkony, kterými jsou děti úmyslně za pomoci verbálního projevu poškozovány. Do pasivní formy týrání spadají činnosti, kdy dochází k neuspokojování základních duševních a citových potřeb dítěte. O psychickém nebo emocionálním týrání se nehovoří tolik jako o týrání fyzickém či o sexuálním zneužívání, jelikož jsou tyto formy psychického týrání nejasněji vymezitelné a hůře rozpoznatelné a viditelné. Děti jsou oproti dospělým jedincům více náchylné ke vzniku psychických traumat. Dítě je závislé jak na rodiči, tak na jeho péči, proto traumata přicházející z rodiny, jsou pro dítě více náročná na zvládnání, než traumata, která pochází z vedlejších faktorů (Kagan, 2004).

1.3.3 Psychické týrání aktivní

Aktivní forma psychického týrání obsahuje veškeré nepříznivé aktivity, které rodiče proti dítěti praktikují s úmyslem mu ublížit či jej ponížit. Psychické ubližování může být způsobeno formou verbální, kdy jsou proti dítěti aplikovány různé urážky, zesměšňování, ponižování, nadávky, opovrhování nebo nedůvěra. Tyto způsoby týrání v dítěti probouzí a podporují pocity nelásky, nezájmu od rodičů, nedostatku péče a nevšímavosti (Dunovský, 1995).

1.3.4 Psychické týrání pasivní

S psychickým týráním v pasivní formě se můžeme setkávat při zanedbávání a nedostatečné péči, kdy dochází ze strany rodičů k nízkému zájmu o dítě a tím nenaplnění potřebné lásky a porozumění, jež potřebuje dítě pro svůj zdravý rozvoj. Psychické újmy ale nemusí být dítěti způsobeny pouze formou nedostatečné péče, další rozsáhlý způsob psychického týrání, který si ani rodiče nemusí uvědomovat, jsou různé nátlaky na dítě pro naplnění ne dětského, ale rodičovského ideálu pro správné fungování rodiny a pro dobrou pověst. Rodiče jsou ambicióznější než jejich děti a mohou nepřiměřeně lpět především ve sportovních a uměleckých oblastech na výkonech svých dětí. Veškeré činnosti, které po dítěti požadují, jsou v jejich očích pro jeho dobro a neuvažují nad tím, jestli schopnosti dítěte jsou na jejich požadavky dostačující. Když nedochází k plnění představ, které si rodiče vytvoří, přichází začarovaný kruh trestů a nároků, které dítě psychicky neunes. Tresty nemusí obsahovat fyzické týrání, spíše to

bývají zákazy oblíbených činností dětí, odepírání věcí, které dítě naplňují. Dalším psychickým týráním v pasivní formě může být emoční vydírání, kdy rodiče předhazují dítěti, že je svými výkony pro ostudu rodiny, že se za své dítě pro jeho neschopnost stydí. Pro dětské sebevědomí je velmi degradující i fakt, kdy rodiče bezmyšlenkovitě dítě srovnávají s jinými pro ně lepšími dětmi, sourozenci či známými (Dunovský, 1995). Psychicky týraným dítětem je i dítě, které je nepřímou, sekundární obětí domácího násilí, tedy v případech, kdy je dítě přítomno v domácnosti a musí přihlížet jevům, které se dějí jednomu z rodičů. Citový, rozumový a mravní vývoj dítěte je touto přítomností ohrožen (Ševčík, 2011).

1.3.5 Fyzické týrání

Fyzické týrání jako součást syndromu CAN je prozatím nejlépe popsáno a prozkoumáno. Také tento způsob ubližování dítěti je dle Dunovského (1995) rozdělen na aktivní a pasivní formu týrání. Přičemž do aktivní formy spadá veškeré tělesné násilí, kterým jsou děti poškozeny či ohroženy. Do pasivní formy týrání spadají takové úkony, kdy jsou děti poškozovány zejména nedostatkem uspokojení jejich životních potřeb.

1.3.6 Fyzické týrání aktivní

Jak bylo již výše zmíněno, do aktivní formy fyzického týrání spadají veškeré násilné procesy, kterými je dítěti ublíženo. Prostřednictvím těchto procesů jsou dítěti způsobena tělesná poranění nebo při nejhorší možné gradaci může dojít ke smrti dítěte. Do fyzického týrání aktivní povahy spadají formy týrání, jako je například bití, třesení, popáleniny, opařeniny, trhání vlasů, pokousání, dušení, otravy a jiné nadměrné trestání. Hranice mezi trestáním a týráním jsou velmi tenké a téměř nezjistitelné, proto je přechod z trestání na týrání velmi snadný a rychlý, především pro ty rodiče, kteří nedokáží své nadměrně agresivní chování zvládnout. Tělesná poranění v důsledku této formy týrání dle Dunovského (1995) se dělí na zavřená, otevřená a mnohočetná poranění. K tomuto dělení se přiklání i Slaný (2008).

Zavřená poranění

Do zavřených poranění spadají rány, které nejsou extrémně viditelné na povrchu. Především při nich nedojde k porušení kůže. Zranění mohou být způsobena různými otřesy, kdy může dojít především k poruchám mozku a míchy. Pohmožděnými, při kterých dochází k lehčímu nitrokožnímu krvácení. Pohmožděniny jsou u týraných dětí

přítomné nejčastěji. Modřiny zpravidla vznikají úderem tupého předmětu, a jsou s nimi dále spojena různá svalová poranění nebo zlomeniny. Dalšími zavřenými poraněními, která v menším poškodí pokožku, jsou kousance nebo vytrhávání vlasů (Dunovský, 1995).

Otevřená poranění

Otevřená poranění jsou veškeré rány, při kterých dochází k poškození kůže nebo některých orgánů. Nejčastějším projevem otevřených ran je krvácení. Podle Dunovského (1995) mají rány, které způsobují otevřená poranění, několik možných způsobů. Mohou to být všechny rány od nejlehčí oděrky po rány řezné, bodné, tržné i střelné. Mezi nejčastější způsoby otevřených poranění spadají zmíněné rány a dále popáleniny, které vznikají z nejrůznějších příčin, ať už jde o ponoření do vařící vody, polítní vařící vodou či posazení na rozpálená kamna, radiátory, topení nebo grily. Velmi častou pomůckou při vzniku popálenin je rozžhavená cigareta, která na rozdíl od výše zmíněných metod způsobuje velmi hluboké popálení. Popáleniny nemusí souviset pouze s vařící vodou a ohněm, ale i s nucením příliš horkého pokrmu, který popálí dítě nejen uvnitř dutiny ústní, ale v důsledku snahy o nepřijetí horké potravy dojde i k popálení rtů a okolí. Další variantou pro vznik popálenin je tažení dítěte po koberci (Slaný, 2008).

Mnohočetná poranění

Dle Dunovského (1995) se mnohočetná poranění vyskytují právě u syndromu CAN, jelikož se situace trpícího dítěte stává velmi nepříznivou a dítě je vystavováno opakujícím se formám násilí po delší dobu. Dochází ke spojení zavřených a otevřených zranění, od malých oděrek, popálenin a zlomenin až k možnému vnitřnímu krvácení. Při nezjištění a neřešení těchto poranění může dojít ke ztrátě na životech.

1.3.7 Fyzické týrání pasivní

Oproti aktivnímu fyzickému týrání, kdy je dítě vystavováno násilnickému ubližování, je forma fyzického týrání pasivní povahy chápána především jako nedostatečné uspokojování nejdůležitějších fyzických potřeb dětí. Jedná se o situace, kdy rodiče úmyslně nebo neúmyslně nepečují, opomínají, zanedbávají či nenaplnují dětem jejich životní potřeby. Dochází k nedostatku zdravotní péče, kdy rodiče vědomě odmítají zdravotnickou péči, především když se jedná o péči léčebnou. Dále rodiče odmítají

preventivní péči a očkování, přičemž některá očkování jsou u nás povinná. Spadají sem i situace, kdy je dítěti odepíraná hygienická péče, dostatek potřebné ochrany a lásky od rodičů, na níž je existence dítěte závislá. Dalším způsobem je nedostatek ve vzdělání a výchově, kdy je porušováno právo dítěte na vzdělání. Při nedostatku přístřeší, ošacení a ochrany vznikají nevhodné životní podmínky pro dítě, kdy dochází k ohrožování zdraví a života dítěte. Nejčastěji mají tyto nedostatky rodiny, které jsou postiženy sociálně-ekonomickými problémy, ovšem spadají sem i děti, které ztratily domov z důvodů přírodní katastrofy, emigrace, útěků nebo úmrtí rodičů (Dunovský, 1995). Fyzické týrání formou pasivní se nejčastěji vyskytuje v rodinách, kde jsou rodiče závislí na drogách. Dítěti se tak nedostává potřebného jídla, ošacení a přístřeší (Mufson, Kranz, 2001).

1.4 Sexuální zneužívání

Dle Dunovského (1995) velmi zjednodušeně do sexuálního zneužívání spadají činnosti, kdy se dospělí sexuálně uspokojují v blízkosti dětí, nebo zneužívají děti k vytváření pornografie či provádění prostituce. Spadají sem veškeré aktivity, které se týkají sexuálního kontaktu dospělého s dítětem, veškeré sexuální dotýkání či vykořisťování dítěte jakoukoliv osobou, které je či bylo dítě svěřené - rodiče, příbuzní, výchovní pracovníci i cizí osoba. K tomuto se přiklání i Vaníčková (1999), která ve své práci uvádí, že sexuální zneužívání má mnoho podob, jež pokaždé vedou ke stejnému cíli, kterým je již zmíněné sexuální uspokojení dospělých jedinců. Nejčastějšími pachateli sexuálního zneužívání jsou muži, lidé z rodiny a především rodiče. Sexuální zneužívání neobsahuje pouze formu pohlavního styku dospělého s dítětem, součástí sexuálního zneužívání je i sexuální obtěžování. Během sexuálního obtěžování dochází k nabídce pohlavního styku od dospělého k dítěti např. prostřednictvím finančního uplácení dítěte. Další sexuální obtěžování můžeme nalézt v rámci šikany, kdy je dítě obětí a je vystavováno tomuto způsobu obtěžování. V neposlední řadě je sexuálním obtěžováním také jakákoliv situace, kdy je dítě v kontaktu s dospělou osobou a chování této osoby je dítěti nepříjemné nebo ho uvádí do rozpaků, následně je pro něj velmi nepříjemné být v blízkosti takové osoby a těžce tyto momenty prožívá. Tato část sexuálního obtěžování je kvůli různorodosti dětského vnímání jen velmi těžko definovatelná, jelikož každé dítě může vyhodnotit tyto situace rozdílně (Vaníčková, 1999). Dle Dunovského (1995) se sexuální zneužívání dělí na dotykové a bezdotykové.

1.4.1 Bezdotykové zneužívání

Bezkontaktní zneužívání je takové, kdy je dítě vystaveno nepřímé účasti na sexuálních aktivitách jako pozorovatel, například při pozorování různých pornografických videozáznamů, v této formě zneužívání nedochází k žádným tělesným kontaktům dítěte a dospělého. Formou bezdotykového zneužívání je exhibicionismus, při kterém dospělý jedinec, převážně muž, odhaluje dítěti své genitálie. Další formou je harassment, kdy je dítě vystavováno verbálními útoky, které jsou pro jeho osobu znepokojující, patří sem i veškeré sexuální náznaky, jako tisknutí se k sobě či jiné drobné dotyky, působící neúmyslně (Dunovský, 1995).

1.4.2 Dotykové zneužívání

Kontaktní zneužívání je pravým opakem, v takovém případě je dítě vystaveno všemožným tělesným dotykům, kdy dospělý osahává dítě nebo naopak je dítě nuceno sahat na sexuálně významné partie dospělého člověka. Při kontaktním zneužívání dochází především k pohlavnímu styku a orálnímu či análnímu sexu. Dle Dunovského (1995) formou dotykového zneužívání je sexuální útok, při kterém dochází k již zmíněnému pohlavnímu styku a dále jakékoliv poškození erotogenních zón vniknutím do nich za pomoci nejrůznějších předmětů či jiných částí těla. Další formou je znásilnění, které je označené jako vynucené (Vaníčková, 1999).

1.4.3 Komerční sexuální zneužívání

Další formou sexuálního zneužívání dětí je sexuální zneužívání komerční, kdy je sexuální násilí na dětech prováděno pro účely finančních zisků a jiných možných odměn (Ullmann, Hilweg, 1999). Dle Kováře (2009) se dělí do tří forem, kterými jsou obchodování s dětmi, dětská prostituce a dětská pornografie. Vaníčková (2007) přidává k tomuto dělení ještě další formu, jež spadá pod obchodování s dětmi, a to sexuální turistiku.

Obchodování s dětmi

Do této formy komerčního sexuálního zneužívání spadá především obchod s dětmi pro účely sexuálního průmyslu a dále otroctví i přesto, že bylo zrušeno. Tato forma obchodování je známá jako obchod s bílým masem. Děti jsou pro tento průmysl zneužívány svými vlastními rodiči nebo jejich blízkými osobami. Pro tento obchod jsou

velmi často zneužívány děti s tělesným handicapem, nebo mentálně retardované z důvodu vysoké závislosti na rodičích. K obchodu s dětmi se řadí i únos dítěte za tímto účelem, dítě je za těchto okolností závislé na rozhodnutí únosců, jak s ním bude naloženo. Prodej dítěte mohou rodiče uskutečnit i v dobrém úmyslu, kdy pro něj chtějí například lepší vzdělání nebo životní podmínky bez uvědomění si toho, co může následovat (Vaničková, 2007).

Sexuální turistika

Dle Vaničkové (2007) sexuální turistika není obchod s dětmi, kdy by vyjížděly do turistických lokalit za účelem nabízení sexuální služby. Přestože jsou takové případy reálné, nespádají do sexuální turistiky, jelikož jsou vnímány jako prostituce. O sexuálním turismu můžeme hovořit až tehdy, kdy si turisté nakupují přes různé agentury turistické zájezdy se sexuální službou. Sexuální turistika spadá do komerčního sexuálního zneužívání, pokud při ní dochází k nakupování dětí pro tyto účely.

Dětská prostituce

Za dětskou prostituci považujeme veškeré sexuální aktivity, pro které jsou využívány děti za úplaty nebo jiné obnosy. Velmi často jsou k dětské prostituci přinuceny děti, které pochází z ekonomicky slabších nebo z neúplných rodin a v rodině je s nimi špatně zacházeno (Kovář, 2009). Děti jsou k této aktivitě buď přinuceny pod nátlakem zajišťovatelů organizovaného zneužívání dětí, nebo prostituují děti, kterými jsou nezletilé osoby ve věku od patnáctého roku do dovršení osmnáctého roku, za předpokladu, že vykonávají pohlavní styk dobrovolně, to je právě od věku patnácti let zákonem povoleno, tento pohlavní akt ale vykonávají za účelem získáním úplaty či jiné odměny a dopouští se tedy trestného činu prostituce (Haškovcová, 2004).

Dětská pornografie

Za pornografií lze označit zviditelnění sexuálních motivů, které mají vyvolávat pohlavní vzrušení. Pornografickým dílem je cokoliv, co jakýmkoliv způsobem zasahuje nebo podněcuje sexuální pud (Kovář, 2009). Dle Vaničkové (2007) je dětská pornografie brána pro dospělé jako zábava, která má své stále zákazníky. Vymezení pornografie není jednoznačné, jelikož je velké množství přívrženců těchto aktivit, kteří zastávají názor, že je pornografie umění. Dětská pornografie, stejně jako výše zmíněná prostituce, je brána jako byznys, protože je po fotografiích či videozáznamech nahé dětské

populace poptávka. Výši poptávky zaměřené ne dětskou pornografií lze přirovnat k poptávce po zbraních a drogách.

1.5 Zanedbávání

Dle Dunovského (1995) můžeme zanedbávání péče rozdělovat do dvou odlišných kategorií. Těžké zanedbávání, kdy dochází k zanedbání výživy dítěte nebo jde o přítomnost dětí v tak závažných situacích, kdy je ohroženo jejich zdraví nebo i život. Druhou formou je zanedbávání všeobecné, v tomto případě dochází k zanedbávání ošacení, lékařské péče, k izolaci dítěte od přátel a okolního světa. K tomuto zanedbávání patří například i nechání dítěte bez dozoru nebo nezajímání se o dítě, jaké aktivity vykonává například mimo školu, neplnění povinné školní docházky, nepřipravenost dítěte do školy. Během tohoto aktu dítě postrádá věci, které ke svému životu potřebuje. Zanedbané dítě můžeme poznat podle jeho unavenosti, neupraveného a špinavého vzhledu, ale např. i častějších úrazů způsobených chybějícím dohledem rodičů nad dítětem. Některé z ukazatelů se mohou vyskytnout i v domácnostech, ve kterých se o zanedbávání nejedná, proto je velmi důležité pečlivé posouzení faktorů. K zanedbávání dítěte může dojít špatnou výchovou rodičů, nepřítomností jednoho z rodičů, nízkou socioekonomickou úrovní rodiny, v mnohočetných rodinách nebo je zanedbávání přidruženo k závislostem rodičů na alkoholu a drogách nebo jde o špatně vedený životní styl rodičů (Slaný, 2007).

1.6 Zvláštní formy CAN

1.6.1 Systémové týrání

Tak zvané druhotné zneužívání, ponižování nebo sekundární viktimizace. K této formě CAN syndromu dochází především v situacích, kdy je dítě poškozováno systémovou péčí i přesto, že by mu měla být tato péče naopak nápomocná v jeho obtížné životní situaci. Spadají sem například případy, kdy systémy řeší vzniklou situaci v rodině okamžitým odebráním dítěte z péče, aniž by se více zajímaly o celou problematiku, jež hraje v dané situaci velkou roli, nebo poskytly rodině podporu a pomoc, kterou může potřebovat. Za další způsob druhotného týrání považujeme nedostatečnou péči o děti v problémových rodinách nebo stejně tak nedostatečnou péči v zařízeních, do kterých děti dochází. Dítě už je po určitém prožitém traumatu a odborníci, namísto věnované podpory, pomoci nebo ochrany, dítě nerespktují a spíše na něj útočí (Dunovský,

Dytrich, Matějček, 1995). Pro dítě, jež utrpí trauma vycházející z jeho rodiny, je velmi důležité, aby fungovala právě pomoc institucionální, která má nahradit rodičovskou ochranu odepřenou dítěti ze strany rodičů (Greenwald, 2014). Děti, které jsou umístěny do nějaké ústavní výchovy, v nich mohou získávat různé nálepky ve stylu poukazování, že je dítě mentálně retardované, nebo emocionálně narušené. Někteří odborníci, kteří hájí práva dětí, uvádějí, že téměř v každé ústavní péči, nebo v jakémkoliv jiném institucionálním zařízení dochází k těmto nepříznivým jevům (Matoušek, Pazlarová, 2014).

1.6.2 Organizované zneužívání dětí

Pod formou organizovaného zneužívání dětí se skrývá obchodování s dětmi jako se zbožím na trhu. Ne pouze pro sexuální účely, dalšími důvody proč dochází k tomuto organizovanému obchodování s dětmi je například i mezinárodní osvojení, dětská práce a v některých místech dochází i ke krutým vraždám dětí za účelem prodeje jejich orgánů. Nejčastějším důvodem pro organizované zneužívání dětí je právě dětská práce až otroctví (Dunovský, Dytrich, Matějček, 1995). Krejčířová et al. (2007) uvádí, že organizované zneužívání dětí je obzvlášť nebezpečné a stále velmi časté. Shoduje se s tvrzením Dunovského, v němž se uvádí, že dětské pracovníci fungují většinou za nulovou nebo za velmi nízkou mzdu a hlavním následkem je poškození zdravotního stavu dítěte.

1.6.3 Rituální zneužívání

Tento typ zneužívání je v odborné literatuře popisován jako nejpodivuhodnější, ale i přesto se musí věnovat pozornost těmto případům, kdykoliv je někdo nahlásí (Dunovský, Dytrich, Matějček, 1995). Pod tímto názvem se skrývá takové zacházení s dětmi, které se uskutečňuje především ve spojitosti s různými náboženskými, magickými nebo nadpřirozenými symboly (Slaný, 2007). Aktivita, které jsou během těchto rituálů provozovány, mohou být opakované, mohou nahánět dítěti strach nebo při nich dochází k závažnějším skutečnostem (Dunovský, Dytrich, Matějček, 1995).

1.6.4 Münchhausenův syndrom (by proxy)

Hlavní závažnost tohoto syndromu spočívá v úmyslných úkonech rodičů, kteří své děti nechávají opakovaně vyšetřovat a léčit, většinou agresivními způsoby a opakovaně se snaží vyvolávat dojem domnělé nemoci (Slaný, 2008). Rodiče svým dětem způsobují

všemožné otravy za pomoci léků, chemických prostředků užívaných v domácnostech. Vymýšlejí nejrůznějších nemocí a příznaky onemocnění, které by děti mohly mít, popřípadě veškeré příznaky a nemoci vytvářejí uměle, právě již ze zmíněného důvodu vyšetřování a následného léčení dítěte (Dunovský, 1995). Dle Langmeiera a Krejčířové (2011) jsou pro vyvolání dojmu nemoci dítěte používány i techniky, při kterých matky pozměňují či kontaminují vzorky moči nebo odběry krve. Způsobená zranění, která děti utrpěly, se snaží infikovat a jinak zvětšit. Münchhausenův syndrom (by proxy) je v českém jazyce překládán jako „syndrom barona Prášila (v zastoupení)“. Hlavním důvodem tohoto rodičovského jednání je potřeba získat pozornost lékařů. U rodičů, kteří tímto způsobem jednají, je předpoklad deprivace a odmítání způsobeného v jejich dětství, lékař zde pro ně poté působí jako člověk, který jim věnuje potřebnou náklonnost (Špeciánová, 2010).

1.7 Pomáhající profese

V této podkapitole jsem vymezila čtyři velmi podstatné organizace, které slouží k pomoci nezletilým obětem trestné činnosti.

1.7.1 Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Orgány sociálně-právní ochrany dětí jsou zřizovány Ministerstvem práce a sociálních věcí a řídí se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Sociálně-právní ochrana dětí chrání práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu. Ochraňuje zájmy dětí a snaží se působit k obnově narušených funkcí rodiny (zákon č. 359/1999 Sb.). Orgán se rozděluje na tři úseky. Patří sem kuratela pro mládež, v tomto úseku spolupracují sociální pracovníci s dětmi, které se dopouští přestupků, nebo mají poruchy chování. Dalším úsekem je náhradní rodinná péče, ve které se jedná především o adopci, osvojení a ústavní výchovy. Posledním úsekem je terénní sociální práce, úkolem sociálních pracovníků je péče právě o ty děti, které mají dysfunkční rodiny a jiné výchovné problémy, jež ohrožují zdravý vývoj dítěte (Krausová, Novotná, 2006). Orgán sociálně-právní ochrany dětí spolupracuje se státními i nestátními organizacemi. Spolupracuje například se školami, pediatry, psychiatry, logopedy, psychology, policií a podobně. Tyto se řadí do státních organizací. Opakem, tedy nestátní organizací, jsou například nízkoprahová centra, která plní v péči o děti velmi důležitou preventivní roli. Dalšími nestátními organizacemi spolupracujícími s orgánem sociálně-právní ochrany dětí jsou i občanská poradenství (Večerka, Štěchová, 2015).

1.7.2 Linka bezpečí

Služba, jež poskytuje jednoduše dostupnou pomoc dětem a studentům při řešení jakýchkoliv náročných situací a každodenních problémů v jejich životě, se kterými si nevědí rady. Linka bezpečí již svým názvem napovídá, že je zřízena především pro ty, kteří se necítí v bezpečí, ale naopak se cítí být ohroženi, osamělí, zmatení či zrazení z jakéhokoliv důvodu. Hlavním důvodem proč volat na tuto linku je potřeba osob se svěřit někomu, kdo není z blízkého okolí a zároveň možnost dostat fundovanou podporu a důležité informace. Velmi zásadním pravidlem je anonymita klientů při využívání této služby, kdy o sobě nemusí sdělovat žádné osobní informace. Linka bezpečí má nepřetržitý provoz telefonických služeb a příjem telefonátů zajišťuje přibližně 100 zaměstnanců najednou. Neprodukuje pouze telefonní rozhovory, ale nabízí svou krizovou intervenci i prostřednictvím chatu a e-mailu, přičemž nejčastější je využívání telefonní krizové intervence. Linka bezpečí je provozována dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a dále je pověřena Magistrátem hlavního města Prahy vykonávat sociálně-právní ochranu dětí. V případech, kdy klient upustí od své anonymity a dobrovolně uvede své osobní údaje, Linka bezpečí v jeho prospěch kontaktuje jiné pomocné organizace, jako jsou orgán sociálně-právní ochrany dětí, Policie České republiky, zdravotnická zařízení a jiné. Linka bezpečí poskytuje svou pomoc jakémukoliv klientovi z celé České republiky a je členem celosvětové asociace dětských linek důvěry Child Helpline International (Výroční zpráva Linka bezpečí, 2017).

1.7.3 Dětské krizové centrum

V roce 1992 bylo založeno Dětské krizové centrum, které se jako první zařízení v České republice specializovalo na problémy týkající se týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Při založení tohoto zařízení hrál největší roli prof. MUDr. Jiří Dunovský, DrSc. Dětské krizové centrum je nestátní zdravotnické zařízení. Pracovní tým Dětského krizového centra je složen z psychologů, terapeutů, sociálních pracovníků a právníků. Je zde samozřejmostí i užší spolupráce s dalšími odborníky, jako jsou pediatři, psychiatři, sexuologové, orgány sociálně-právní ochrany dětí, kriminalisté, soudci a mnoho dalších. Při plnění cílů vychází Dětské krizové centrum z pověření Ministerstva práce a sociálních věcí k plnění výkonu sociálně-právní ochrany dětí v určitém rozsahu, do kterého patří vyhledávání dětí, na které se vztahuje sociálně-právní ochrana, a také

pomoc rodičům v řešení problémů, které souvisí s péčí o děti. Dále se zde poskytuje poradenství zaměřené na výchovu a vzdělávání dětí a s tím je spojené i zřizování a provoz dalších zařízení, která se věnují odbornému poradenství pro péči o děti. Odborníci z krizového centra či s ním spolupracující pořádají přednášky na téma výchovy nebo sociálních a jiných problémů, které souvisí s péčí o dítě a s jeho výchovou. Dětská krizová centra poskytují jak ambulantní péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, tak dále krizovou pomoc a krizovou telefonickou pomoc. DKC můžeme najít v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, specializuje se na poskytování odborné pomoci nejvíce zranitelných obětí, kterými jsou především děti (Dětské krizové centrum, 2015).

1.7.4 Fond ohrožených dětí

Je nevládní neziskovou organizací, jež slouží k pomoci ohroženým dětem, kterým hrozí týrání, zanedbávání, zneužívání či opuštění, nebo i pro ostatní děti jinak sociálně ohrožené. Fond ohrožených dětí má pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Organizace vznikla již v roce 1990 z iniciativy pěstounských rodin a rodin osvojitelů. Fond ohrožených dětí sídlí v Praze a má působnost po celém území České republiky. V současné době provozuje 15 zařízení, tzv. Klokánků, sloužících dětem, které vyžadují okamžitou pomoc. Klokánek je rodinná péče, jež zde slouží jako náhrada ústavní výchovy (Fond ohrožených dětí, 2019). Dle Matějčka (1994) je mezi ústavní výchovou a rodinnou výchovou znatelný rozdíl především v citových vztazích mezi dětmi a vychovateli. V kolektivních zařízeních, jako je ústavní péče, jsou vztahy povrchní, kdežto v rodinných zařízeních se vztahy více prohlubují. K tomuto tvrzení se přiklání i Matoušek a Pazlarová (2014), kteří ve své literatuře odkazují na fakt, že děti vyrůstající v ústavní výchově jdou do života s horší schopností vcít'ovat se do druhých lidí, neumí řešit konflikty, respektive je často řeší za použití agresivity, a doprovází je špatná orientace v normách hodnotových dilemat, v důsledku čehož jsou poté vhodnějšími kandidáty pro sociální selhávání v životě. Čím jsou děti mladší, tím na ně působí podmínky ústavního pobytu silněji. Tomuto se Fond ohrožených dětí snaží zabránit, a právě proto vytvořil rodinná zařízení - Klokánky. Dále se snaží pomoci dětem, které nežijí se svou vlastní rodinou a vyrůstají mimo svůj domov. Zajišťuje jim finanční pomoc v institucionální či náhradní rodinné péči. Roku 2014 byla rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí činnost Fondu ohrožených dětí, vyhledávání náhradních rodin, zakázána. Dále ale poskytuje sociální služby dle zákona č. 108/2006

Sb. o sociálních službách, provozuje krizové linky a podílí se na právně-propagační činnosti v zájmu zlepšení ochrany dětí v České republice (Fond ohrožených dětí, 2019).

2 Cíle práce a výzkumné otázky

2.1 Cíle práce

Cíl 1: Zjistit, jak společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti.

Cíl 2: Zjistit, zda poskytovaná pomoc odpovídá potřebám nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti.

2.2 Výzkumná otázka

Jaká je úroveň pomoci nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti, ve vztahu k jejich potřebám?

2.3 Operacionalizace pojmů

Nezletilý, je za něj považována každá osoba, která nedosáhla hranice zletilosti věku, kdy tato hranice je stanovena dosažením osmnáctého roku, jak stanovuje občanský zákon č. 89/2012 Sb., kde se přímo v § 30 tato věková hranice uvádí. S věkovou hranicí nezletilého se shoduje i Weiss et al. (2005), který ve své literatuře odkazuje na Mezinárodní úmluvu o právech dítěte, v níž je hranice zletilosti též určena do věku osmnácti let.

Oběť si nese význam již z dávných dob, kdy v náboženském směru znamenala oběť určitý slib božstvu a byla při obřadech předávána jako dar a poděkování. V nynější době je význam slova oběť přeformulován, jako oběť se označuje jedinec, který je zasažen špatnou životní událostí, tedy byl vystaven neštěstí, jež na něm zanechalo znatelné škody jak psychické, tak fyzické či materiální formy (Baštecká et al., 2005).

Trestný čin je jev, který je pro společnost škodlivý. Ovšem je jím pouze takový čin nebo jednání, které je uvedené v trestním zákoně a je zákonem zakázané (Vantuch, 2011). Dle § 13 trestního zákoníku je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Dále v hlavě VIII v § 111 se pojem trestného činu upřesňuje ve znění, že trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc (zákon č. 40/2009 Sb.).

Pomoc je podpůrným aktem, při kterém dochází k poskytování podpůrných opatření jednotlivci, skupině nebo komukoli jinému, kdo pomoc potřebuje. Patří sem nabízení určitých východisek, která pomáhají k řešení daného problému. Od slova pomoc se odvíjí i pojem pomáhání, kdy pomáhat a poskytovat pomoc může kdokoli bez jakéhokoli omezení (Matoušek, 2016). Pomoc může být poskytována jak z materiálního tak i z humanitárního hlediska dle potřeb jedince. Poskytování pomoci slouží především pro pocit bezpečí jedince (Baštecká et al., 2005).

Pomáhající profese je termín, který je definovaný jako obecný název pro veškeré profese, jež jsou svou funkcí zaměřeny na pomoc druhým lidem, na identifikaci a následné řešení problému, který u dotyčného nastal. Pomáhající profese pracují na zjišťování nových poznatků o člověku a způsobech vedení jeho života proto, aby mohly poskytovat pomoc účinněji. Do pomáhajících profesí spadají lékaři, psychiatři, fyzioterapeuti, psychologové, sociální pracovníci, speciální pedagogové, pečovatelé a řada dalších (Hartl, Hartlová, 2010).

3 Metodika

3.1 Metody sběru dat

Teoretická část bakalářské práce s názvem „Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potencial vybraného segmentu pomáhajících profesí“ byla zpracována za pomoci rešerše a analýzy odborné literatury. Pro zpracování výzkumné části byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, a to z důvodu získání podrobnějších informací o dané problematice, kdy dochází k intenzivnějšímu kontaktu s respondenty.

Právě toto hloubkové zjišťování informací je v kvalitativní výzkumné strategii výhodou. Mezi další výhody tohoto výzkumu spadá osobní kontakt výzkumníka s komunikačními partnery v terénu, kdy může přispět k získávání informací i pozorování vzniklých situací (Hendl, 2016). Metody tak slouží k zjišťování reality prostřednictvím empirického výzkumu (Reichel, 2009).

Další zvolenou metodou byla metoda monografická. Ta se používá v kvalitativní výzkumné strategii pro detailnější a komplexnější analýzu jednoho nebo několika málo zjišťovaných informací, kdy se daným problémem zabývá do hloubky (Jandourek, 2009). V monografické metodě objekt, který je vybrán, je vždy chápán jako celek a je vybírán záměrně. Současně je objekt zkoumán v jeho přirozených podmínkách (Reichel, 2009). Typy dat v kvalitativní výzkumné strategii získává výzkumník za pomoci rozhovorů a pozorování, kdy si poznámky může vést písemnou formou či formou audio nebo videozáznamů a poté vytvořit jejich přepis (Hendl, 2016).

3.2 Techniky sběru dat

Pod pojmem technika sběru dat se ve výzkumu většinou rozumí operační nástroj, jenž realizuje záměr vymezený zvolenou metodou, kterou používáme k zjištění požadovaných výsledků. Techniku sběru dat můžeme považovat za dílčí fázi námi určené metody. Za pomoci této techniky získáváme informace různými postupy, které využíváme k vytvoření výzkumu. Je možné v rámci sběru dat používat dohromady několik druhů technik (Reichel, 2009).

Pro sběr dat byla k této bakalářské práci zvolena technika dotazování za pomoci strukturovaných rozhovorů, kdy otázky byly otevřené formy. Tato technika byla

zvolena pro možnost získat hloubkové informace od respondentů. Dále byla zvolena technika obsahové analýzy.

Strukturované rozhovory byly určeny pro pracovníky pomáhajících profesí, kteří pracují s nezletilými oběťmi trestné činnosti. U strukturovaného rozhovoru jsou otázky pevně stanovené, stejně tak jejich pořadí, ve kterém jsou kladeny. Otázky mají otevřenou formu, komunikační partner na ně tedy může odpovědět, jak uzná za vhodné (Reichel, 2009). Další používanou technikou byla obsahová analýza. Během obsahové analýzy docházelo ke studii dokumentů, které mi byly organizacemi poskytnuty. Dokumenty jsou rozděleny do různých forem podle jejich původu, či účelu (Reichel, 2009). K výzkumu do mé bakalářské práce mi byly poskytnuty dokumenty úřední, tedy různé protokoly, úřední korespondence a statistiky.

3.3 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem se rozumí určitá část objektů, kterých se týká zkoumání dané problematiky a slouží tak k nejpodrobnějšímu zodpovězení otázek, jež jsou ve výzkumu stanovené (Reichel, 2009).

Výzkumný soubor pro mou bakalářskou práci byl zvolen tak, aby poskytl odpovědi na mé výzkumné otázky, jedná se tedy o výzkumný soubor účelový. Tímto souborem byly pro mou práci osoby nezletilé, na kterých byl spáchán trestný čin, kdy informace o nich získávám prostřednictvím spisové dokumentace v různých zařízeních. Dalším výběrovým souborem byli pracovníci pomáhajících organizací, kteří přichází do kontaktu s nezletilými oběťmi trestné činnosti. Pro pracovníky organizací byly vytvořeny výše zmíněné strukturované rozhovory.

Výběrový soubor tvořili respondenti z Bílého kruhu bezpečí, z Magistrátu města České Budějovice: orgánu sociálně-právní ochrany dětí, z Dětského krizového centra Jihočeského kraje, Probační a mediační služby a z Policie České republiky. Bylo osloveno 8 respondentů, se kterými proběhlo osobní setkání, na něž navazoval rozhovor.

Rozhovory byly realizovány během měsíců březen a duben roku 2019 v organizacích, které se nachází v Českých Budějovicích.

3.4 Etika výzkumu

Velmi důležitou roli ve výzkumu hraje dodržování etických pravidel výzkumníkem. Nejdůležitějším pravidlem během realizování výzkumu je dodržování a respektování anonymity každého komunikačního partnera. Ve výzkumu proto nejsou použita žádná jména ani jiné důvěrné osobní informace, podle kterých by bylo možno komunikační partnery identifikovat. Dodržování anonymity se netýká pouze osob, se kterými probíhal strukturovaný rozhovor, ale i osob, jež byly během rozhovorů zmiňovány nebo informací, které byly zjištěny z poskytnuté spisové dokumentace. Další důležitou etickou zásadou je získání informovaného souhlasu od každého z komunikačních partnerů. Je nutné komunikační partnery předem informovat o tom, z jakých důvodů má být výzkum realizován, jakým způsobem bude probíhat, co bude jeho náplní a také jakým způsobem bude se získanými informacemi od komunikačních partnerů nakládáno (Hendl, 2016). Informovaný souhlas, který byl poskytován v rámci rozhovorů pro výzkumnou část bakalářské práce, příkládám v příloze č. 1 (viz str. 54).

3.5 Analýza dat

Ke zpracování a vyhodnocení informací ze strukturovaného rozhovoru byly výpovědi písemnou formou sepsány a jednotlivé odpovědi na otevřené otázky byly shrnuty do vět nebo odstavců a přiřazeny k určeným otázkám. Ve vyhodnocení dat byla použita metoda kategorizace. K přehlednějšímu zpracování výsledků, které z odpovědí a zjištěných informací vyplývají, byly některé vloženy do tabulek nebo schémat za pomoci programu Microsoft Word.

4 Výsledky výzkumu

V této kapitole jsou zpracovány získané informace od sociálních pracovníků z vybraných organizací, které se zabývají trestnou činností páchanou na nezletilých obětech. Výsledná data byla přezkoumána a dále jsem se snažila porovnat podobné a odlišné názory sociálních pracovníků na danou problematiku. Zpracování dat proběhlo formou rozdělení do 4 kategorií, které jsou zobrazeny v tabulce č. 2 (viz str. 36).

Získané informace od respondentů jsou jejich vlastním subjektivním projevem a nedají se proto zobecnit pro všechny organizace poskytující pomoc nezletilým obětem trestné činnosti.

4.1 Sociodemografické údaje

V následující tabulce (tabulka č. 1) jsou popsány sociodemografické údaje pracovníků, se kterými byly provedeny rozhovory k výzkumné části mé bakalářské práce. Z důvodů anonymity se v tabulce nachází pouze informace o pohlaví respondenta, o jeho nejvyšším dosaženém vzdělání a o celkové době působení v pomáhající organizaci, ve které se pracovník nacházel. V následujícím textu bude u pracovníků používáno hromadné označení R – respondent. (dále R 1, R 2, R 3, R 4, R 5, R 6, R 7, R 8).

Tabulka č. 1 – sociodemografické údaje sociálních pracovníků

Sociální pracovníci	Pohlaví	Vzdělání	Působení v organizaci
R 1	Muž	VŠ	6 let
R 2	Žena	VŠ	6 měsíců
R 3	Žena	VŠ	20 let
R 4	Žena	VŠ	26 let
R 5	Žena	VŠ	20 let
R 6	Žena	VŠ	4 roky
R 7	Žena	VŠ	9 let
R 8	Žena	VŠ	25 let

Zdroj: Vlastní výzkum

4.2 Kategorizace získaných dat

Tabulka č. 2 – kategorizace získaných dat

Kategorizace	Název kategorie
Kategorie 1	Obecná informovanost sociálních pracovníků
Kategorie 2	Poskytování pomoci dotazované organizace
Kategorie 3	Potřeby nezletilých obětí trestné činnosti
Kategorie 4	Pomoc ve společnosti

Zdroj: Vlastní výzkum

Kategorie 1 – Obecná informovanost dotazovaných

První kategorie se zabývá informovaností dotazovaných respondentů o nejčastějších trestných činech páchaných na nezletilých obětech, dále jejich přehledem o pomáhajících profesích a organizacích, které nabízí těmto obětem pomoc, a v neposlední řadě orientovaností respondentů o pomoci obětem prostřednictvím/ze strany veřejné společnosti.

Na otázku „*Jaké pomáhající profese poskytují pomoc nezletilým obětem trestné činnosti?*“ odpovídala většina respondentů stejně. Ojedinelé rozdíly při odpovědích spočívaly v různorodosti spolupráce organizací mezi sebou, kdy ne všechny organizace spolupracují na stejně frekventované úrovni se stejnými organizacemi. V každé odpovědi respondentů zazněl OSPOD a Dětské krizové centrum. Dalšími nejčastějšími odpověďmi na tuto otázku byla PMS, BKB, Občanská poradna, neziskové organizace. Takto odpověděl R1, R2, R6 a R7. Policii České republiky zmínila pouze R6 a R8 zmínila jako jedinou Linku důvěry a Linku bezpečí. V pomáhajících profesích se odpovědi sociálních pracovníků ztotožňovaly, všichni zmínili lékaře, psychology, psychiatry, sociální pracovníky a advokáty nezletilých obětí.

Následovala otázka „*Jaké jsou podle Vás nejčastější trestné činy páchané na nezletilých obětech?*“ U každého respondenta bylo v odpovědi obsaženo pohlavní zneužívání a psychické nebo fyzické týrání. R1 a R7 ke svým odpovědím přidali zanedbávání dítěte. R3 byla o této problematice nejvíce informovaná a tak ke své odpovědi přidala navíc

znásilnění, svádění k pohlavnímu styku a šíření pornografie. K této otázce přikládám získané statistiky za rok 2016, 2017 a 2018 (viz příloha č. 3, příloha č. 4, příloha č. 5), které se týkají týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí v oblasti Českých Budějovic. Z porovnání těchto statistik jasně vyplývá, že trestná činnost páchaná na nezletilých každým rokem stoupá.

Poslední otázka v této kategorii zněla *„Jakými způsoby se domníváte, že pomáhá veřejná společnost nezletilým osobám, které se staly obětí trestné činnosti?“* Odpověď respondentů se shodovala, kdy každý zmínil ohlašovací povinnost. R8 se k ohlašovací povinnosti vyjádřila: *„V minulosti pomoc od společnosti nebyla vůbec. Nyní ohlašovací povinnost od společnosti plněná je, ale stále je plněná minimálně. Profesionálové, jako jsou pedagogové, sociální pracovníci, zdravotníci, ohlašují více než veřejnost, která do těchto problémů nechce být zapojena.“* R4, R7 a R8 zmiňují osvětu o dané problematice, které v dnešní době přibývá, i když není stále tak častá, jak by bylo třeba.

Kategorie 2 – Poskytování pomoci dotazované organizace

Otázky v kategorii 2 jsou zaměřeny na druhy a způsoby poskytování pomoci a potřebných služeb nezletilým obětem trestné činnosti v daných pomáhajících organizacích, kde probíhaly rozhovory s respondenty. Dále jsou do této kategorie připojeny otázky, které se zabývají časovou náročností poskytování pomoci nezletilým obětem.

Na otázku: *„Jakými způsoby (jaké služby) poskytujete vy v rámci pomoci nezletilým osobám, které se staly obětí trestné činnosti?“* Přestože otázka poskytovala různorodé odpovědi, všichni respondenti se shodli v tom, že uvedli poradenskou činnost. Každá organizace ji směřuje do odlišné oblasti. Poradenství specializované na právní informace, sociální poradenství nebo poradenství zaměřené na systém pomáhajících organizací, kde jsou oběti poskytnuty informace o jiných organizacích, jež by jí měly být nápomocné. Dále všichni respondenti vesměs uváděli i morální podporu, kterou poskytují a která je pro oběť potřebná. R3, R4, R5 a R8 zmiňují navíc psychologickou pomoc, ve své organizaci mají zaměstnaného profesionálního psychologa. Organizace, kde pracují R6, R7 a R8, navíc poskytují krizovou intervenci. Respondentky 6 a 7 se v odpovědích shodly na poskytování doprovodu oběti a zprostředkování podpůrné a následné terapie. Respondentky 3, 4 a 5 se ve svých výpovědích shodly na poskytování

funkce opatrovníka. Respondentka 2 jako jediná uvedla ve své odpovědi možnost navštěvování nízkoprahové organizace.

Následovala otázka: „*Po jak dlouhou dobu poskytujete pomoc nezletilým obětem trestné činnosti?*“ Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti naprosto shodně, organizace poskytují nezletilým obětem pomoc tak dlouho, jak ji samotná oběť potřebuje. Např. R7 uvedla: „*Pomoc je poskytována po dobu potřebnou. Ke každé oběti musíme přistupovat individuálně, protože ji tíží jiný problém a i když je problém stejný, každá oběť je odlišným individuem, které potřebuje pomoc na míru.*“

Poslední otázka z kategorie 3: „*Je možná pomoc pro nezletilé osoby i po určité době po způsobené trestné činnosti?*“ Opět se všichni respondenti shodli na odpovědi, že je tato pomoc rozhodně možná. Respondentka 2 uvedla: „*Určitě ano, tato možnost tu je a nezletilé oběti i jejich rodiny tuto možnost rozhodně využívají. Klienti, kteří organizaci navštívili a poté ukončili spolupráci s tím, že je v jejich životě už vše v pořádku, se k nám vrací kvůli problému, který se v nich po určité době nakonec opět probudí.*“

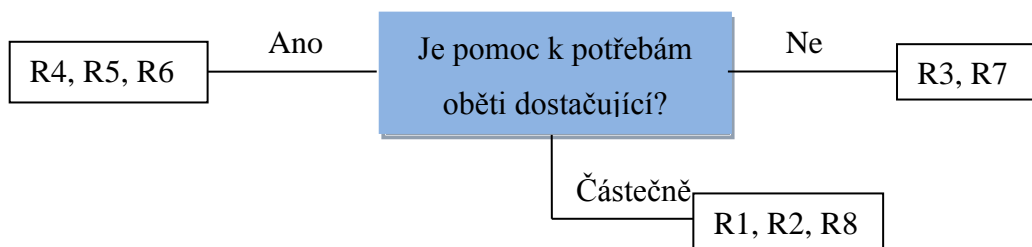
Kategorie 3 – Potřeby nezletilých obětí trestné činnosti

Třetí kategorie se zaměřuje na potřeby nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti a zjišťuje se zde také názor sociálních pracovníků a pracovníků pomáhajících profesí, kteří přichází s nezletilými oběťmi do kontaktu, na to, zdali jsou vůbec potřeby nezletilých naplňovány.

Na otázku: „*Jaké jsou podle Vás potřeby nezletilých osob, na kterých byl spáchán trestný čin?*“ byly dvě nejčastější odpovědi, na které odpověděli v obou případech 4 respondenti, uvedli potřebu bezpečí a potřebu informací. Druhou nejčastější odpovědí byla potřeba důvěry a pozitivního emočního vztahu, tyto odpovědi se shodně objevily u 3 respondentů. Ojedinele se poté vyskytovaly odpovědi, kde byly jako potřeby pro nezletilé zmíněny naslouchání, lékařská a finanční pomoc, chráněné či utajené bydlení pro nezletilého i s jeho příbuzným či pocit jistoty. R2 zmínila, že by obětem mělo být podané hlavně vysvětlení událostí, které se staly. Je potřeba oběti podstatu celé věci vysvětlit a ujistit ji, že za to, co se stalo, nenese vinu. Dále byla zmíněna potřeba zadostiučinění, kterou zmínil R1 jako satisfakci ve formě spravedlnosti. R3 v odpovědi zmínila: „*Pro nezletilou oběť je potřeba především jiného zacházení než s osobou dospělou, kvůli její extrémnější zranitelnosti.*“

Následovala otázka: „*Myslíte si, že poskytovaná pomoc společnosti pro nezletilé oběti trestné činnosti je k jejich potřebám dostačující?*“

Schéma č. 1 – Poskytovaná pomoc k potřebám nezletilé oběti trestné činnosti

Zdroj: Vlastní výzkum

R4, R5 a R6 se při ve svých odpovědích shodují v tom, že poskytovaná pomoc odpovídá a splňuje potřeby nezletilých obětí. R1, R2 a R8 se ztotožňují s tím, že poskytovaná pomoc odpovídá těmto potřebám jen v některých případech. Stále se dle nich má poskytovaná pomoc zlepšovat, dosud nejsou pokryty všechny potřeby nezletilých obětí trestných činů. Dle R3 a R7 je pomoc absolutně nedostačující. Respondentka 3 se vyjádřila: „*Ne, absolutně ne. Pomoc obětem trestné činnosti poskytovaná rozhodně je, ale nepokrývá potřeby nezletilých obětí, které jsem zmiňovala výše.*“ Respondentka 7 se vyjádřila následovně: „*Rozhodně ne. Je stále co dohánět, aby byly potřeby nezletilých naplňovány. Setkala jsem se pouze s ojedinělými případy, kdy byly potřeby nezletilého opravdu řádně plněny.*“

Kategorie 4 - Pomoc ve společnosti

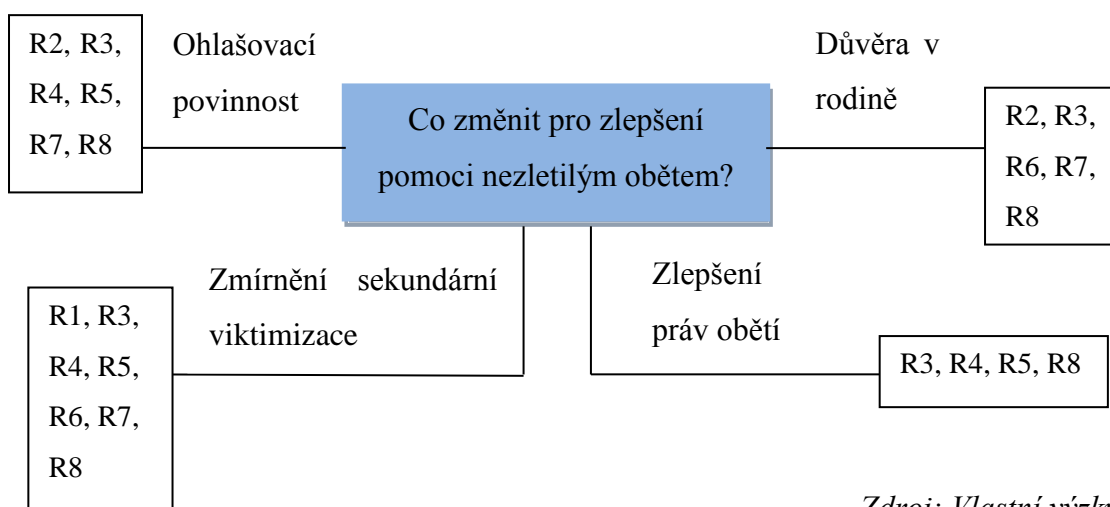
Poslední kategorie se zaměřuje na názor respondentů na kvalitu poskytované pomoci nezletilým obětem trestných činů. Dále pojednává o případných možnostech zlepšení některých činností ve společnosti, aby byla poskytovaná pomoc obětem kvalitnější a dostačující jejich potřebám. A v neposlední řadě je v kapitole 4 zjišťováno, zda je poskytovaná pomoc prospěšná či nikoli.

Na otázku: „*Co si myslíte o poskytované pomoci nezletilým obětem trestné činnosti, jaká je její kvalita?*“ se R1 a R5 ztotožňují s názorem, že pomoc, která je oběti poskytovaná, je kvalitní a na dobré úrovni. Vedle toho R3 a R7 se shodly v názoru, že podle nich je pomoc poskytovaná nezletilým obětem zcela nekvalitní. Ostatní respondentky, tedy R2,

R3, R4, R6 a R8 uvádějí, že poskytovaná péče je kvalitní, avšak jsou stále nedostatky, na kterých by se mělo zapracovat.

S tím souvisela má poslední otázka, která zněla: „*Co by se mělo ve společnosti změnit, aby nezletilým osobám, které se staly obětí trestné činnosti, byla poskytnutá potřebná pomoc?*“ Ve schématu č. 2 (viz níže) jsou zachyceny nejčastější odpovědi respondentů na tuto otázku.

Schéma č. 2 – Potřebné změny ve společnosti

Zdroj: Vlastní výzkum

Největší shoda (7 respondentů z 8) je v požadavku zmírnění nebo alespoň omezení sekundární viktimizace nezletilé oběti, ke které dochází nejčastěji v případech soudního řízení, kdy oběť musí stále dokola vypovídat o událostech, jež se v jejím životě odehrály. Respondentka 5 uvedla: „*Nedávno jsem byla u případu, kdy nezletilá byla pohlavně zneužívána. Když jsme se spolu bavily, nejhorší dopad na ni neměl právě trestný akt, se kterým se setkala, ale neustálé připomínání si toho, co se v jejím životě stalo a především to, že vše musí projednávat před mnohými lidmi stále dokola.*“ Druhou nejčastější odpovědí, uvedlo ji 6 respondentů z 8, byla problematika ohlašovací povinnosti, která je buď plněna minimálně, nebo není pravdivá. R8 uvedla: „*Pravdivá ohlašovací povinnost ze strany široké veřejnosti je minimální, kdežto nepravdivá ohlašovací povinnost vzrůstá. Lidé si neuvědomují, že když nahlásí něco, co není pravda, ztrácíme tak drahocenný čas věnovat se případům, pro které je naše pozornost velmi důležitá.*“ Jako třetí problém, který by se měl ve společnosti změnit, bylo uváděno uchopení lepších vztahů v rodině, kdy je obrovským problémem nedostatečná důvěra od

rodičů k nezletilým. K tomuto pojetí problému se přikláněly R2, R3, R6, R7 a R8. Poslední odpověď, ve které se shodly 4 respondentky, se týká zlepšení práv obětí i přes existenci poměrně nového zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Respondentka 3 uvedla: „*Myslím, že všichni jsme rádi za zákon o obětech trestných činů, avšak jsou pořád věci, které by se v něm daly uchopit jinak a změnit k lepšímu. Myslím si, že pachatelé mají stále větší práva než všechny oběti.*“ S uvedením větších práv u pachatelů než u obětí se setkáváme i v odpovědích R4, R5 a R8.

4.3 Shrnutí výsledků výzkumu

Za pomoci kvalitativní výzkumné strategie lze z výše získaných informací odpovědět na výzkumnou otázku a cíle práce, které byly pro mou bakalářskou práci stanoveny.

VO: Jaká je úroveň pomoci nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti, ve vztahu k jejich potřebám?

Odpověď: Z výpovědí pracovníků zaměstnaných v pomáhajících organizacích bylo zjištěno, že tito se spíše přiklání k názoru, že úroveň pomoci nezletilým, kteří se stali obětí trestné činnosti, je ve vztahu k jejich potřebám dostatečná.

Cíl 1: Zjistit, jak společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti.

Odpověď: Společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti různými druhy pomoci. Veřejná společnost je pro nezletilé oběti nápomocná především plněním ohlašovací povinnosti, dále pomáhá prostřednictvím osvěty a preventivních programů, které se zabývají problematikou trestných činů páchaných na nezletilých. Další podstatnou pomoc, kterou široká veřejnost nezletilým obětem nabízí, je morální podpora. Pracovníci zaměstnaní v pomáhajících organizacích poskytují psychologickou pomoc, poradenství, krizovou intervenci, podpůrné a následné terapie, doprovázení nebo pomoc v roli opatrovníka nezletilého. Další a velmi podstatnou pomocí je poskytnutí morální podpory.

Cíl 2: Zjistit, zda poskytovaná pomoc odpovídá potřebám nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti.

Odpověď: Poskytovaná pomoc dle většiny respondentů odpovídá uvedeným potřebám nezletilých obětí, avšak polovina respondentů se shoduje, že je stále zapotřebí ji zlepšovat. Na tomto tvrzení se ale neshodli všichni respondenti, dvě respondentky

z osmi byly naprosto proti, dle jejich názoru je pomoc obětem nekvalitní a absolutně neodpovídá potřebám, které nezletilé oběti potřebují. Dle těchto dvou respondentek bylo zapotřebí omezení sekundární viktimizace, která vede k dalšímu poškození nezletilé oběti. Dále je stále možno zlepšit plnění ohlašovací povinnosti především ze strany veřejné společnosti. Za vhodné respondentky považují poupravení zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, kde je dle dotazovaných pracovníků nerovnováha v peněžité pomoci obětem, a také zaměření se na práva obětí celkově, jejich práva jsou stále menší než práva pachatelů. V neposlední řadě respondentky zmínily potřebu změny v přístupu rodičů k výchově, ze svých zkušeností uvádí nedostatečnou důvěru rodičů ke svým dětem.

5 Diskuze

Cílem praktické části mé bakalářské práce bylo zjistit odpověď na stanovenou výzkumnou otázku od pracovníků zaměstnaných v organizacích pomáhajících nezletilým obětem trestné činnosti. Výzkumná otázka se zabývala zjištěním, jaká je úroveň pomoci nezletilým, kteří se stali obětí trestné činnosti, ve vztahu k jejich potřebám. Výzkumná otázka se skládala ze dvou cílů, přičemž hlavním cílem bylo zjistit, jak společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti. Cílem vedlejším bylo zjistit, zdali z úhlu pohledu pracovníků z pomáhajících organizací, kteří přichází do úzkého kontaktu s nezletilými oběťmi, je poskytovaná pomoc nezletilým obětem trestné činnosti odpovídající potřebám nezletilých.

Na základě zjištěných informací vyplynula odpověď na hlavní cíl práce, jak společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti. Pomoc od společnosti jsem ze získaných informací od respondentů rozdělila na dvě části. V první části se věnuji poskytované pomoci nezletilým obětem od veřejné společnosti a v druhé části pomoci poskytované pomáhajícími organizacemi.

Veřejná společnost pomáhá nezletilým zejména ohlašovací povinností, která ovšem není vzhledem k množství případů taková, jaká by měla být. Mnoho lidí ani neví, že ohlašovací povinnost je opravdu povinností a její neplnění může být sankcionováno. Další pomoc od veřejné společnosti je práce v oblasti osvěty problematiky trestné činnosti páchané na nezletilých obětech a systematicky vedené preventivní programy, které opět nejsou k vidění tak často, jak by to situace ve společnosti vyžadovala. Vaníčková (1999) potvrzuje názor, že preventivní programy by měly být rozvíjené a realizované. Ve své publikaci klade důraz na to, aby preventivní programy probíhaly v podobě informačních kampaní v televizi, rádiu či v tisku. Prevence týkající se zneužívání dětí by pak měla posílit možnosti rodin se o své děti více lépe postarat. S propagací prostřednictvím různých kampaní se shoduje i Weiss et al. (2005). Dále zastává názor zlepšení informovanosti již od školního věku, kdy je dle něj důležité, aby byla výchova nezletilých vedena cestou ukazování toho, co je ve společnosti normální a co nikoliv (Weiss et al., 2005). Dle pracovníků v pomáhajících organizacích je zapotřebí informovanost ve společnosti zlepšit, jelikož občané nemají o této

problematicke přehled. Další pomocí od společnosti by měla být morální podpora nezletilé oběti.

Dle výzkumu pracovníci zaměstnaní v pomáhajících organizacích poskytují obětem především poradenskou pomoc, zejména předávají potřebné informace nezletilým obětem a jejich rodinám. Jde většinou o informace se zaměřením sociálním a právním či o informace o systému pomáhajících profesí, kdy respondenti odkazují klienty na jiné pomáhající organizace a poskytují tak obětem větší výběr a množství získané pomoci. Praktická pomoc neboli získávání informací, je pro nezletilé oběti a popřípadě jejich rodinu velmi užitečná. Pro možnost naplnění potřeb obětí hraje zdroj informací velkou roli (Baštecká, 2005). Další velmi častou pomocí byla zmíněná pomoc psychologická. Tu poskytuje vystudovaný psycholog. Ačkoliv byla potřeba této pomoci od respondentů zmíněna čtyřikrát, klinického psychologa mají pouze 2 organizace z dotazovaných 5. Psychologové jsou pro pomoc obětem trestného činu velmi potřební, ale je jich obrovský nedostatek. Navíc jsou pro ostatní organizace velmi dlouhé čekací lhůty na vytvoření psychologických posudků, které jsou nezbytné k šetření případu, i proto zmiňovali respondenti, že není pomoc na tak kvalitní úrovni, jak by být měla. Dále je pomoc nezletilým obětem poskytovaná prostřednictvím krizové intervence, doprovodu obětí například k trestnímu řízení, či podpůrnou a následnou terapií. Pomoc ve funkci opatrovníka nezletilé oběti poskytují především sociální pracovníce z OSPODu, které mají tuto formu pomoci ukotvenu v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. A v neposlední řadě poskytují pracovníci pomáhajících organizací stejně jako veřejná společnost obětem pomoc prostřednictvím morální podpory. Do morální podpory většina respondentů zařadila pomoc při opětovném budování pocitu jistoty a bezpečí, a také schopnost projevit oběti lásku, soucit a pochopení. Dát oběti najevo, že přes všechno špatné, co se odehrálo, nenese na věci vinu a že může pracovníkům pomáhajících organizací věřit. K těmto tvrzením se přiklání i Baštecká (2005), když uvádí, že člověk, který se stal obětí jakékoliv traumatizující události, potřebuje mít především přesvědčení, že se nachází v bezpečí a má plnou důvěru ostatních, kteří se nachází v jeho okolí. Od pracovníků pomáhající organizace a společnosti by měl cítit úctu k němu samému kvůli událostem, které si protrpěl.

Jak pracovníci zmínili, velkým problémem při práci s nezletilými oběťmi je sekundární viktimizace, která by se měla dle jejich názorů zmírnit a nejlépe úplně odstranit. Preventivní programy by měly být zaměřeny i na tuto formu týrání dětí, aby si tohoto

faktu byli vědomi především pracovníci, kteří s nezletilými oběťmi přichází do kontaktu posléze a věděli tak, že by svůj postup při práci s nimi měli změnit (Vaníčková, 1999). Sekundární viktimizace nezletilého je v současné době velmi častá. Viktimizaci provádí soudci během trestního řízení, policejní orgány, pedagogové, rodiče i sociální pracovníci. Během vyšetřování trestné činnosti páchané na nezletilém se jí většinou žádný ze zmíněných orgánů nevyhne. Bylo by zapotřebí zlepšit fungování a postupy pracovníků, kteří přijdou do kontaktu s obětí, a zlepšit tak jejich jednání. Vyvarovat se netaktosti, necitlivému přístupu a lhostejnosti, kterou oběť vycítí. Během výslechu pozorně naslouchat a vnímat situaci vypovídající oběti. Důvěřovat nezletilé oběti a dát jí to zřetelně najevo. Zamezit opakovaným a velmi dlouhotrvajícím výslechům, kdy je oběť vystavená povinnosti trauma pořád dokola popisovat před mnohými lidmi (Weiss et al., 2005). Jako velké pozitivum vnímám výslechové místnosti, které se v dnešní době už stávají samozřejmostí. U výslechu nezletilé oběti jsou tak přítomní různí pracovníci z mnoha zainteresovaných organizací, ale oběť komunikuje pouze s policejním vyšetřovatelem či vyšetřovatelkou. Místnosti jsou velmi pěkné a působí příjemným a uklidňujícím dojmem, aby v nezletilé oběti vyvolávaly pocity klidu a bezpečí. Při vyšetřování, které je vedeno ve výslechové místnosti, není oběť vystavena takovému nátlaku a stresu z toho, před kým je nucena o traumatické události vypovídat. Jako další problém, který by bylo zapotřebí zlepšit, uvedli respondenti ohlašovací povinnost. V současnosti na jedné straně lidé ohlašují velmi málo pravdivých událostí, na straně druhé naopak často ohlašují nepravdivé události. Dalším faktorem zapříčiňujícím, že společnost neohlašuje tak, jak by měla, je její neinformovanost o této problematice. Široká veřejnost je k těmto bolestným tématům z velké části uzavřená a neochotná se jimi jakkoliv zabývat. Důvodem cíleného přehlížení takové činnosti je i fakt, že lidé nechtějí být osobně zataženi do nepříjemných situací, které by pro ně ohlášením mohly nastat (Dunovský, Dytrich, Matějček, 1995).

Všichni oslovení pracovníci se shodli na tom, že pomoc je poskytována tak dlouho, jak to klient potřebuje. Weiss et al. (2005) ve své publikaci k délce pomoci uvádí, že je poskytována především dle závažnosti traumatu a s ohledem na osobnost klienta. Z této rozvahy vyplývá, že doba pomoci oběti je poskytována individuálně a to tak dlouho a intenzivně, jak daná oběť potřebuje.

Kvalita pomoci, která je poskytována nezletilým obětem, není dle Weisse et al. (2005) na takové úrovni, jak by bylo potřeba. Je velký nedostatek odborníků, především

psychologů, dětských psychiatrů a schopných pracovníků, kteří by se těmto nelehkým případům věnovali. S nízkým počtem profesionálů se prodlužuje i čekací doba na jejich službu, přičemž je v těchto případech naléhavá potřeba rychlého jednání. Vaníčková (2005) uvádí, že poskytovaná pomoc nezletilým obětem každopádně přináší prospěch, ale je potřeba zaopatřit dítě klíčovým pracovníkem, s nímž je nezletilá oběť schopna navázat kontakt a může tak vzniknout důvěra, která je prospěšná v rámci další práce s obětí. Dále uvádí nutnost zavedení poskytování náležité pomoci a podpory dítěti tak, aby soudní nebo administrativní rozhodnutí byla pro zajištění blaha dítěte činěna s náležitou rychlostí. S tímto tvrzením se shodují i odpovědi respondentů, kteří poukazují na velký problém v systému pomáhajících profesí. Nedostatkem pracovních sil se dramaticky snižuje rychlost vykonání pomoci nezletilým obětem. Jak se shodli respondenti, v tomto ohledu je na kvalitě poskytovaných služeb stále co zlepšovat. S nedostatkem pracovních sil, jenž snižuje kvalitu pomoci, však nesouvisí prospěšnost vykonané pomoci. Ačkoliv je pomoc stále z tohoto hlediska nekvalitní, i přes její dlouhodobé trvání, nakonec je každé oběti velmi prospěšná.

6 Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na téma „Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potenciál vybraného segmentu pomáhajících profesí“. Celá práce je rozdělena na část teoretickou a výzkumnou.

V teoretické části jsem se zabývala a snažila objasnit 4 témata. V první části jsem se zabývala základními dětskými právy v České republice. V další podkapitole jsem zmínila výčet trestných činů, které jsou páchané proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti dle hlavy III trestního zákoníku a dále trestné činy, které jsou páchané proti rodině a dětem dle hlavy IV trestního zákoníku. Velký důraz jsem kladla na podkapitolu, která se zabývala syndromem zneužívaného, týraného a zanedbávaného dítěte, který úzce souvisí právě s trestnou činností zmiňovanou výše. V poslední řadě jsem jednu podkapitolu věnovala pomáhajícím profesím, jejichž pozornost je zaměřena na pomoc právě této věkové kategorii obětí trestných činů, tedy osobám do osmnáctého roku věku.

Výzkumnou část své bakalářské práce jsem realizovala za pomoci kvalitativní výzkumné strategie. Využila jsem techniku dotazování v rámci strukturovaných rozhovorů, kdy výzkumným souborem pro mou práci byli pracovníci v pomáhajících organizacích. Dále byla ve výzkumné části použita metoda obsahové analýzy a metoda monografická.

Cílem výzkumné části bylo zjistit od pracovníků, kteří přichází do kontaktu s nezletilými oběťmi, jak společnost pomáhá nezletilým obětem trestné činnosti a dále zdali je poskytovaná pomoc dostačující potřebám nezletilých, na kterých byl spáchán trestný čin.

Z výzkumného šetření vyplývá názor většiny pracovníků zaměstnaných v pomáhajících organizacích, že je pomoc nezletilým obětem trestné činnosti naplňována dodržováním ohlašovací povinnosti, poskytováním morální podpory obětem, rozvíjením osvěty a prevence, poradenstvím, krizovou intervencí, odbornými terapiemi, poskytnutím doprovodu nebo přidělením opatrovníka. Tato pomoc je dle pracovníků poskytovaná v dostačující míře k potřebám nezletilých obětí. Dle některých pracovníků by se však měla situace dále zlepšovat, například navrhuji zřízení většího počtu výslechových

místností, které umožňují lepší zpracování informací od nezletilých obětí, protože nemusí být vystavované opakovanému traumatu a s tím související sekundární viktimizaci. K dalšímu zlepšení situace dle některých pracovníků může dojít při větší informovanosti veřejnosti o problematice násilí páchaného na nezletilých obětech. V souvislosti s tím lze předpokládat i zlepšení v plnění ohlašovací povinnosti, kterou mnoho lidí jako povinnou vůbec nevnímá. Některé pracovnice navrhují poupravení zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, kdy dle jejich tvrzení je velmi dobře, že tento zákon vznikl, ale každopádně je v něm ještě mnoho věcí, které by se měly upravit, aby byl zákon pro nezletilé oběti přínosnější.

Bakalářská práce může sloužit jako zdroj informací pro pracovníky v pomáhajících organizacích nebo pro studenty, kteří se o tuto problematiku budou zajímat. V neposlední řadě může být přínosem pro metodiky prevence a výchovné poradce na všech stupních škol.

7 Seznam zdrojů

1. BAŠTECKÁ, B., et al. 2005. *Terénní krizová práce*. Praha: Grada. 300 s. ISBN 80-247-0708-X.
2. BURIÁNEK, J., 2008. *Sociologie*. 3. vydání. Praha: Fortuna. 144 s. ISBN 978-80-7373-028-4.
3. DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z., 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
4. Dětské krizové centrum, ©2015. [online]. Dětské krizové centrum. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.ditekrize.cz/o-nas#kdo-jsme>.
5. Fond ohrožených dětí, © 2019. [online]. Fond ohrožených dětí. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/o-nas>.
6. GREENWALD, R., 2014. *Child trauma handbook: A guide for helping trauma-exposed children and adolescents*. Abingdon: Routledge. 356 p. ISBN 978-1-315-78246-1.
7. HARTL, P., HARTLOVÁ, H., 2010. *Psychologický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál. 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.
8. HAŠKOVCOVÁ, H., 2004. *Manuálek o násilí*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. 83 s. ISBN 80-7013-397-X.
9. HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
10. JANDOUREK, J., 2009. *Úvod do sociologie*. Praha: Portál. 231 s. ISBN 978-80-7367-644-5.
11. HUSTZI, É., FÁBIÁN, G., et. al., 2008. *Health and Social Questions of Childhood in European Context II*. Nyiregyhaza: The Univeristy of Debrecen. 168 p. ISBN 978-963-473-108-5.
12. KAGAN, R., 2004. *Rebuilding Attachments with Traumatized Children*. New York: The Haworth Maltreatment and Trauma Press. 390 p. ISBN 978-0415651356.
13. KOVÁŘ, P. et al., 2009. *Sexuální agrese*. Praha: Maxdorf. 296 s. ISBN 978-80-7345-161-5.

14. KOZÁKOVÁ, Z., VELEMÍNSKÝ, M., VOLFOVÁ, I., 2007. *Prevence sexuálního zneužívání dětí a adolescentů se specifickými potřebami*. Praha: Triton. 80 s. ISBN 978-80-7387-129-1.
15. KRANZ, R., MUFSON, S., 2001. *Straight talk about child abuse*. New York: Facts on File. 104 p. ISBN 80-7106-194-8.
16. KRAUSOVÁ, L., NOVOTNÁ, V., 2006. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: ASPI Publishing. 228 s. ISBN 80-7357-214-1.
17. KREJČÍŘOVÁ, D. et. al., 2007. *Synrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha: Ireas. 236 s. ISBN 978-80-86684-47-5.
18. LANGMAIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2011. *Vývojová psychologie*. 2. vydání. Praha: Grada. 368 s. ISBN 978-80-247-1284-0.
19. MATĚJČEK, Z., 1994. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, ISBN 80-85282-83-6.
20. MATOUŠEK, O., 2016. *Slovník sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál. 272 s. ISBN 978-80-262-1154-9.
21. MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., 2014. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. 2. vydání. Praha: Portál. 216 s. ISBN 978-80-262-0522-7.
22. NOVOTNÝ, O., ET. AL., 2004. *Trestní právo hmotné 2 – zvláštní část*. 4. vydání. Praha: ASPI Publishing. 440 s. ISBN 80-86395-67-7.
23. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., 2001. *Pedagogický slovník*. 3. Vydání. Praha: Portál. 328 s. ISBN 80-7178-579-2.
24. REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.
25. RÖRH, H., P., 2012. *Hraniční porucha osobnosti*. Praha: Portál. 120 s. ISBN 978-80-262-0311-7.
26. Sdělení č. 104/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, 1991. [online]. [cit. 2019-03-17]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 22, s. 502-512. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.
27. SLANÝ, J., 2008. *Syndrom CAN – syndrom týraného dítěte*. Ostrava: Ostravská univerzita. 155 s. ISBN 978-80-7368-474-7.
28. ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. a kol., 2011. *Domácí násilí*. Praha: Portál. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

29. ŠPECIÁNOVÁ, Š., 2010. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. 2. vydání. Praha: Linde. 156 s. ISBN 80-86131-44-0.
30. URBANOVÁ, M., 2006. *Systém sociální kontroly a právo*. Praha: Aleš Čeněk. 191 s. ISBN 80-86898-94-6.
31. Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, 1993. [online]. [cit. 2019-03-09]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 1, s. 17-23. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.
32. ULLMANN, E., HILWEG, W., 1999. *Childhood and Trauma: Separation, Abuse, War*. Aldershot: Asghate Publishing Limited. 244 p. ISBN 0-7546-1074-8.
33. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., 1993. [online]. [cit. 2019-03-16]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 1, s. 3-16. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.
34. VANÍČKOVÁ, E., 2007. *Dětská prostituce*. 2. vydání. Praha: Grada. 144 s. ISBN 978-80-247-2218-4.
35. VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., 1999. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*. Praha: Univerzita Karlova. 81 s. ISBN 80-7184-878-6.
36. VANTUCH, P., 2011. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: Anag. 1368 s. ISBN 978-80-7263-677-8.
37. VEČERKA, K., ŠTĚCHOVÁ, M., 2015. *Preventivní praxe pro novelizaci Zákona o sociálně-právní ochraně dětí*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 161 s. ISBN 978-80-7338-152-3.
38. *Výroční zpráva*, 2017. [online]. Linka bezpečí. [2019-03-15]. Dostupné z: <http://spolek.linkabezpeci.cz/getattachment/O-nas/Ke-stazeni/Vyrocnizpravy/Vyrocnizprava-2017.pdf.aspx>.
39. WEISS, P. et al., 2005. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada. 264 s. ISBN 80-247-0929-5.
40. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, 1999. [online]. [cit. 2019-03-11]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 111, s. 7662-7681. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.

41. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, 2009. [online]. [cit. 2018-11-25]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 11, s. 354-464. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.
42. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, 2012. [online]. [cit. 2019-03-14]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 33. s.1026-1365. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.
43. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů, 2013. [online]. [cit. 2019-03-17]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 20, s. 322-348. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.

8 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas

Příloha č. 2 – Otázky k rozhovorům

Příloha č. 3 – Statistiky TZZ za rok 2016

Příloha č. 4 – Statistiky TZZ za rok 2017

Příloha č. 5 – Statistiky TZZ za rok 2018

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době vypracovávám závěrečnou práci na téma Pomoc obětem trestné činnosti jako zájmový potencial vybraného segmentu pomáhajících profesí, v rámci které provádím výzkum, jehož hlavním cílem je zjistit, zda-li odpovídá poskytovaná pomoc potřebám nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti. Dílčími cíli je zjistit, jakým způsobem společnost nezletilým obětem pomáhá a zda-li poskytovaná pomoc odpovídá potřebám nezletilých, kteří se stali obětí trestné činnosti. Pro naplnění cílů bude použita kvalitativní výzkumná strategie, metoda obsahové analýzy, monografická metoda a technika řízeného rozhovoru. Rozhovor bude probíhat osobně a délka jeho trvání v průměru 1 hodiny. Z důvodu snadnějšího zpracování výsledků bude jeho zvuková stopa nahrávána na mobilní telefon. Z účasti na výzkumu pro Vás mohou vyplývat jisté výhody popřípadě rizika. Přínos práce lze uplatňovat jako informační zdroj pro pracovníky zaměstnané v organizacích pomáhajících obětem trestné činnosti. Dále může práce sloužit pro studenty, kteří se zaměřují na studium sociální práce se zájmem o tuto problematiku. Rizika účasti na mém výzkumu mi nejsou známa.

Prohlášení

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na výše uvedeném výzkumu. Studentka mne informovala o podstatě výzkumu a seznámila mne s cíli, metodami a postupy, které budou při výzkumu používány, stejně jako s výhodami a riziky, které pro mne z účasti na výzkumu vyplývají. Souhlasím s tím, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány a použity pro účely vypracování závěrečné práce studentky.

Měl/a jsem možnost si vše řádně, v klidu a v dostatečně poskytnutém čase zvážít. Měl/a jsem možnost se studentky zeptat na vše pro mne podstatné a potřebné. Na tyto dotazy jsem dostal/a jasnou a srozumitelnou odpověď.

Prohlašuji, že beru na vědomí informace obsažené v tomto informovaném souhlasu a souhlasím se zpracováním osobních a citlivých údajů účastníka výzkumu v rozsahu, způsobem a za účelem specifikovaným v tomto informovaném souhlasu.

Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, každý s platností originálu, z nichž jeden obdrží účastník výzkumu a druhý studentka.

Jméno, příjmení a podpis účastníka výzkumu: _____

V _____ dne: _____

Jméno, příjmení a podpis studentky: _____

Otázky k rozhovorům

1. Jaké pomáhající profese poskytují pomoc nezletilým obětem trestné činnosti?
2. Jaké jsou podle vás nejčastější trestné činy páchané na nezletilých osobách?
3. Jakými způsoby se domníváte, že pomáhá společnost nezletilým osobám, které se staly obětí trestné činnosti?
4. Co si myslíte o poskytované pomoci nezletilým obětem (např. jaká je - kvalita)
5. Jaké jsou podle vás potřeby nezletilých osob, na kterých byl spáchán trestný čin?
6. Myslíte si, že poskytovaná pomoc společnosti pro nezletilé oběti trestné činnosti je k jejich potřebám dostačující?
7. Jakými způsoby (jaké služby) poskytnete vy v rámci pomoci nezletilým osobám, které se staly obětí trestné činnosti?
8. Po jak dlouhou dobu poskytnete pomoc nezletilým osobám?
9. Je možná pomoc pro nezletilé osoby i po určité době po způsobené trestné činnosti?
10. Myslíte si, že je pomoc nezletilým osobám prospěšná? (V čem?)
11. Co by se mělo ve společnosti zlepšit, aby nezletilým osobám, které se staly obětí trestné činnosti, byla poskytnutá potřebná pomoc?

Příloha č. 3 - Statistiky TZZ za rok 2016

V (MPSV) 20-01 str. 6/14

2016

IX. Týrané, zneužívané a zanedbávané děti

Označení	Číslo řádku	Péče dětí												celkem	
		tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		chlapci	dívky
		chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
do 1 roku	119	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
od 1 roku do 3 let	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0
od 3 do 6 let	121	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1
od 6 do 15 let	122	5	3	1	3	1	3	0	0	0	0	1	3	8	12
od 15 do 18 let	123	1	2	1	0	3	0	0	1	0	0	0	0	5	3
CELKEM	123a	6	4	2	3	4	4	0	1	0	0	8	3	20	15
zř. 123a zdevoně postižených	124	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zř. 123a zdevoně postižených jednorázově	125	6	7	0	1	0	0	0	0	0	0	4	1	10	9
zř. 123a opakovaně	126	0	0	2	2	3	4	1	1	0	0	4	2	10	9
zř. 123a nezjištěno	126a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matka	127	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
otec	128	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
dítě samo	129	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
sourozenec	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
jiný příbuzný	131	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
čizí fyzická osoba	132	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zdrav. zařízení, škola, školské zařízení, ústavní zařízení, ZDVOP	133	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
policej, jiný státní orgán	135	6	7	2	3	4	3	1	1	0	0	4	2	17	16
NNO nebo jiná právnická osoba	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vlastní zjištění OSPOD	136a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
anonym	137	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	3	1
zř. 123a zdevoně postižených v péči rodičů	139	6	7	2	3	4	4	0	1	0	0	8	3	20	18
řádní rodinná péče	144	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ústavní péče nebo péče ZDVOP	145	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
poradenství - ambulantně	146	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	3	6	3
uložení dohledu	147	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte v širší rodině	148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte do ZDVOP nebo jiného zařízení	149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte do ÚV	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte do NRP	151	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
podání mimosňubného oznámení	151a	6	6	2	3	2	2	0	1	0	0	0	0	10	12
odložení pečovatelské hospitalizace	151b	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	2	0	4	2
řádná péče	152	4	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	6
řádná péče	153	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
nutnost poskytnout psychologické pomoci	153a	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
postup střešovací pomoci	154	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
úmrť	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
těhotenství	155a														

**Při vyplňování tabulky
numo dodržet tyto vztahy:**
1) součet sloupců 1, 3, 5, 7, 9 a
11 se musí rovnat sl. 13
2) součet řádků 119 až 123 se musí
rovnat řádku 123a v jednotlivých
sloupcích a rovněž součet řádků
125 až 126a se musí rovnat ř. 123a
v jednotlivých sloupcích

4) součet řádků 119 až 123 se
musí rovnat součtu řádků 139,
144 a 145 v jednotlivých
sloupcích

5) součet sloupců 2, 4, 6, 8, 10
a 12 se musí rovnat sl. 14

6) Sloupce 13 a 14 obsahují v
elektronické formě (excel) již
předdefinovaný součet

Vše poznámky a připomínky:

Příloha č. 4 – Statistiky TZZ za rok 2017

V (MPSY) 20-01 str. 6/14

2017

IX. Týrané, zneužívané a zanedbávané děti

	Číslo řádku	Počet dětí													
		řešené týraní		psychické týraní		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zneobdávání dětí		celkem	
		chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky	chlápci	dívky
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
do 1 roku	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	1	5
od 1 roku do 3 let	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	5	2
od 3 do 6 let	121	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	8	4	9
od 6 do 12 let	122	2	0	1	0	0	4	0	0	0	0	7	7	10	11
od 15 do 18 let	123	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
Zjištěno případů	CELKEM	3	1	1	0	0	5	0	1	0	0	17	22	21	29
Zř. 123a zdravotně postižených	124	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
jednotlivě	125	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5	8	6	9
opakovaně	126	2	0	1	0	0	2	0	0	0	0	10	10	13	12
Zř. 123a	126a	0	1	0	0	0	3	0	0	0	0	2	4	2	8
nezjištěno	127	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matka	128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
otec	129	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
dítě samo	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
sourozence	131	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7	7	7
jiný příbuzný	132	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
cizí fyzická osoba	133	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zř. 123a zdravotně postižených	133a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	2	3
zdrav. zařízení, škola, školské zařízení, ústavní zařízení, ZDVOP	135	1	1	1	0	0	5	0	1	0	0	1	2	3	9
policie, jiný státní orgán	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NNO nebo jiná právnická osoba	136a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	10	7	10
Vlastní zjištění OSPOD	137	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
anoným	139	3	1	1	0	0	5	0	1	0	0	17	22	21	29
v peč. rodině	144	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
základní rodinná péče	145	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ústavní péče nebo péče ZDVOP	146	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	2	2	2
poradenství - ambulancně	147	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
uložení dohledu	148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte v jiné rodině	149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	16	14	16
umístění dítěte do ZDVOP nebo jiného zařízení	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
umístění dítěte do ÚV	151	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte do NRP	151a	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2
podání trestního oznámení	151b	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	3	2
odsouzení pachatele	152	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
hospitalizace	153	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
řešene poskytození	153a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nutnost poskytnutí psychologické pomoci	154	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
pozit. stresová pomoc	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
únera	155a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
řebitostvej	155b	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Při vyplňování tabulky nutno dodržet tyto vztahy:
1) součet sloupců 1, 3, 5, 7, 9 a 11 se musí rovnat sl. 13
2) součet řádků 119 až 123 se musí rovnat řádku 123a v jednotlivých sloupcích, a rovněž součet řádků 125 až 126 se musí rovnat ř. 123a v jednotlivých sloupcích

4) součet řádků 119 až 123 se musí rovnat součtu řádků 139, 144 a 145 v jednotlivých sloupcích

5) součet sloupců 2, 4, 6, 8, 10 a 12 se musí rovnat sl. 14

6) Sloupce 13 a 14 obsahují elektronické formě (Excel) již předdefinovaný součet

Vše poznamky a připomínky:

Příloha č. 5 – Statistiky TZZ za rok 2018

V (MPSV) 20-01 str. 6/14

IX. Týrané, zneužívané a zanedbávané děti	Číslo řádku	Počet dětí														celkem	
		tělesná týraní		psychická týraní		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		chlapci	dívký		
		chlapci	dívký	chlapci	dívký	chlapci	dívký	chlapci	dívký	chlapci	dívký	chlapci	dívký				
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
do 1 roku	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
od 1 roku do 3 let	120	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	2	2
od 3 do 6 let	121	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	3	2	2	2
od 6 do 15 let	122	3	4	1	4	3	8	0	1	0	0	7	8	14	25	25	25
od 15 do 18 let	123	1	1	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	1	5	5	5
CELKEM	123a	6	5	1	5	3	10	0	1	0	0	10	13	20	34	34	34
Z.ř. 123a zdravotně postižených jednorázově	124	0	0	0	2	2	5	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
opakovaně	125	3	5	0	2	2	5	0	0	0	0	0	0	5	12	12	12
z.ř. 123a opakovaně nezjištěno	126	3	0	1	2	1	4	0	1	0	0	10	13	15	20	20	20
126a	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
matka	127	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
otec	128	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	3	3
dítě samo	129	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
sourozence	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
jiný příbuzný	131	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
čizí fyzická osoba	132	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
zdrav. zařízení, škola, školské zařízení, ústavní zařízení, ZDVOOP	133	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
police, jiný státní orgán	135	5	5	0	1	2	8	0	1	0	0	10	13	17	28	28	28
NNO nebo jiná právnická osoba	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vlastní zjištění OSPOD	136a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
anonym	137	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociální prostředí dítěte	139	6	5	1	5	1	10	0	1	0	0	10	13	18	34	34	34
v péči rodičů	144	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
náhradní rodinná péče	144	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ústavní péče nebo péče ZDVOOP	145	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
ústavní péče nebo péče ZDVOOP	146	4	5	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	5	9	9	9
porodniční - ambulancně	147	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
uložení dohledu	148	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
umístění dítěte v síti rodinné péče	149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte do ZDVOOP nebo jiného zařízení	150	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1
umístění dítěte do ÚV	151	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umístění dítěte do NRP	151a	1	0	1	4	2	6	0	0	0	0	10	12	14	22	22	22
podání trestního oznámení	151b	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odsouzení pachatele	152	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	5	5
hospitalizace	153	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
religiózní poskovení	153a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
řemeslné poskovení	153b	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
řemeslné poskovení psychologické pomoci	154	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
postup. stresová pomoc	154a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
léčba	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
léčba	155a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Při vyplňování tabulky nutno dodržet tyto vztahy:
 1) součet sloupců 1, 3, 5, 7, 9 a 11 se musí rovnat sl. 13
 2) součet řádků 119 až 123 se musí rovnat řádku 123a v jednotlivých sloupcích a rovněž součet řádků 125 až 126a se musí rovnat ř. 123a v jednotlivých sloupcích

4) součet řádků 119 až 123 se musí rovnat součtu řádků 139, 144 a 145 v jednotlivých sloupcích

5) součet sloupců 2, 4, 6, 8, 10 a 12 se musí rovnat sl. 14

6) Sloupce 13 a 14 obsahují v elektronické formě (Excel) již předdefinovaný součet

Vaše poznámky a připomínky:

9 Seznam zkratek

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

CAN – Child Abuse and Neglect

TZZ – Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě

DKC- Dětské krizové centrum

PMS – Probační a mediační služba

BKB – Bílý kruh bezpečí

R – Respondent

Tzv – tak zvaně